

หนังสือกิจการ

บทเรียนที่ 1

ภูมิหลังของกิจการ

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

© 2012 โดย Third Millennium Ministries

สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามทำซ้ำส่วนหนึ่งส่วนใดของสิ่งพิมพ์นี้ในรูปแบบใด ๆ หรือโดยวิธีการใด ๆ ก็ตาม เพื่อผลกำไร (ยกเว้นเพื่อการอ้างอิงโดยสังเขป เพื่อการแสดงความคิดเห็น หรือเพื่องานด้านวิชาการ) โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์ Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707

ข้อพระคัมภีร์ทั้งหมดที่อ้างอิงคัดมาจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับมาตรฐานภาษาอังกฤษ (The Holy Bible, English Standard Version® (ESV®)) สงวนลิขสิทธิ์ © 2001 โดย ครอสส์เวย์ (Crossway) หน่วยงานพันธกิจด้านการพิมพ์เผยแพร่ของ “สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ” (Good News Publishers) ใช้โดยได้รับอนุญาตแล้ว สงวนลิขสิทธิ์ทุกประการ

ข้อมูลเกี่ยวกับ THIRD MILLENNIUM MINISTRIES

Third Millennium Ministries (ผู้รับใช้แห่งสหัสวรรษที่สาม)
เป็นพันธกิจประกาศข่าวประเสริฐของคริสเตียนโดยไม่หวังผลกำไร เพื่อ:

ในการศึกษาด้านพระคัมภีร์แก่ผู้ต้องการศึกษาทั่วโลก โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

เป้าหมายของเราคือการให้การศึกษาด้านคริสต์ศาสนาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายให้แก่ศิษยาภิบาลและผู้นำคริสเตียนมากมายรอบโลก ที่ยังขาดการฝึกฝนอย่างเพียงพอสำหรับการรับใช้ เราจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้โดยการผลิตและเผยแพร่หลักสูตรศาสนศาสตร์รูปแบบใหม่ ระบบมัลติมีเดีย ทั่วโลก โดยใช้ภาษาอังกฤษ อาหรับ จีนกลาง รัสเซีย และสเปน นอกจากนี้หลักสูตรของเรายังถูกแปลไปอีกกว่า 12 ภาษา โดยผ่านองค์กรคู่มิตร หลักสูตรนี้ประกอบด้วยสื่อวีดิทัศน์ที่เน้นภาพ เอกสารคำสอน และข้อมูลต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ต และถูกออกแบบมาเพื่อให้ใช้โดยโรงเรียน กลุ่ม หรือบุคคล ทั้งในระบบออนไลน์และในกลุ่มผู้ร่วมศึกษา

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

เราได้พัฒนาวิธีการที่จะใช้เงินทุนอย่างคุ้มค่าในการผลิตบทเรียนมัลติมีเดียที่ได้รับรางวัล ซึ่งมีเนื้อหาและคุณภาพที่ดีที่สุด

เราใช้นักเขียนและบรรณาธิการที่เป็นนักการศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมด้าน ศาสนศาสตร์อย่างดี และใช้นักแปลที่เป็นเจ้าของภาษาเป้าหมายผู้มีความเข้าใจด้านศาสนศาสตร์

บทเรียนของเรานำเสนอแนวคิดอันลึกซึ้งของศาสตราจารย์จากวิทยาลัยพระคริสตธรรม และจากศิษยาภิบาลจากทุกมุมโลก ยิ่งกว่านั้น เรายังใช้นักออกแบบกราฟิก นักวาดภาพประกอบ และผู้ผลิตที่ยึดมั่นในมาตรฐานสูงสุดของการผลิต และใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัย

เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของการเผยแพร่ Third Millennium

ได้สร้างพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์กับคริสตจักร วิทยาลัยพระคริสตธรรม โรงเรียนสอนพระคัมภีร์มิชชันนารี สถาบันวิทยุคริสเตียน ผู้ให้บริการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม และองค์กรอื่น ๆ สัมพันธ์ภาพดังกล่าวได้นำไปสู่การเผยแพร่บทเรียนทางวิดีโอจำนวนนับไม่ถ้วน สู่นักศิษยาภิบาล และนักเรียนพระคัมภีร์ในท้องถิ่น.

และเว็บไซต์ของเราก็เป็นช่องทางเผยแพร่และจัดหาสื่อประกอบบทเรียนเพิ่มเติม รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเริ่มต้นชมชนแห่งการเรียนรู้ของตนเอง.

Third Millennium Ministries ถือว่าเป็นบริษัทประเภท 501(c) (3)

ตามข้อบังคับของกรมสรรพากรแห่งสหรัฐอเมริกา เราพึ่งพาเงินบริจาคที่สามารถลดหย่อนภาษีได้ ที่คริสตจักร มูลนิธิ ธุรกิจ และบุคคลต่าง ๆ ถวายให้ด้วยความอาารี

หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพันธกิจของเรา

และศึกษาว่าจะมีส่วนร่วมกับพันธกิจนั้นได้อย่างไร โปรดเยี่ยมชมเว็บไซต์ของเรา

www.thirdmill.org.

สารบัญ

บทนำ	1
ผู้เขียน	1
พระกิตติคุณลูกา	2
หลักฐานที่ชัดเจน	2
หลักฐานเชิงนัยยะ	3
คริสตจักรยุคแรก	4
ต้นฉบับโบราณ	4
ผู้นำคริสตจักรยุคแรก	5
พันธสัญญาใหม่	6
ข้อมูลบ่งชี้	6
ลูกา	7
บริบททางประวัติศาสตร์	8
ช่วงเวลา	8
หลังปี ค.ศ. 70	8
ก่อนปี ค.ศ. 70	9
ผู้รับสารดั้งเดิม	10
เซโอฟิลัส	10
ผู้รับสารวงกว้าง	11
บริบททางสังคม	11
จักรวรรดิโรม	12
ชาวยิว	13
ภูมิหลังทางศาสนศาสตร์	15
พันธสัญญาเดิม	15
ประวัติศาสตร์	16
อิสราเอล	18
แผ่นดินของพระเจ้า	20

ศาสนศาสตร์ของชาวยิว.....	21
ยอห์นผู้ให้บัพติศมา.....	21
ศาสนศาสตร์คริสเตียน	22
พระกิตติคุณลูกา.....	24
พระเยซู.....	24
อัครทูต.....	27
สรุป	27
วิทยากร	28
อภิธานศัพท์	29

หนังสือกิจการ

บทเรียนที่ 1

ภูมิหลังของกิจการ

บทนำ

ผู้คนทั่วโลกยังคงจดจำ มหาศคคกวีชาวเยอรมัน ลุดวิก ฟาน บีโธเฟิน เพราะผลงานการประพันธ์อันไพเราะงดงาม และเปี่ยมด้วยทักษะ ขนาดว่าบทประพันธ์เพลงของเขาแสนวิเศษแล้ว ผลงานของเขายังน่าประทับใจยิ่งขึ้นอีก หากเราไม่ลืมว่าบีโธเฟินสูญเสียการได้ยินมากขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่เขาเป็นชายหนุ่ม แท้จริงแล้วจะยิ่งน่าทึ่งอีก ถ้าเรารู้ความจริงว่าบีโธเฟินได้ประพันธ์สุดยอดผลงานของเขาหลายชิ้นตอนที่เขาหูหนวก 100% การรู้ภูมิหลังชีวิตของบีโธเฟินจึงทำให้ดนตรีของเขาน่าประทับใจยิ่งขึ้น

ในแนวทางสำคัญไม่แพ้กัน การรู้คุณค่าของพระคัมภีร์ก็คล้ายคลึงกันกับการรู้คุณค่าของบีโธเฟิน ไม่ใช่เรื่องยากที่จะเห็นฤทธิ์อำนาจและความชัดเจนในการประกาศพระกิตติคุณและการเปิดเผยของพระเจ้าในพระคัมภีร์เล่มต่าง ๆ แต่เมื่อเรารู้ภูมิหลังของผู้เขียนพระวจนะในพระคัมภีร์ รวมทั้งโลก ชีวิต และจุดประสงค์ของพวกเขา เราก็จะเข้าใจและเห็นคุณค่าของพระคัมภีร์ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นี่คือบทเรียนแรกในชุด “หนังสือกิจการ” ในชุดบทเรียนนี้ เราจะสำรวจหนังสือเล่มที่ห้าในพันธสัญญาใหม่ ซึ่งมักเรียกว่า “กิจการของอัครทูต” หรือแค่ “กิจการ” เราตั้งชื่อบทเรียนนี้ว่า “ภูมิหลังของกิจการ” และเราจะศึกษาประเด็นพื้นฐานมากมายที่จะช่วยให้เราเข้าใจ และเห็นคุณค่าของคำสอนต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้อย่างลึกซึ้ง และชัดเจนยิ่งขึ้น

บทเรียนของเราจะมุ่งไปที่สามแง่มุมสำคัญเกี่ยวกับภูมิหลังของกิจการ หนึ่งในเราจะศึกษาเกี่ยวกับผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ สอง เราจะดูที่บริบททางประวัติศาสตร์ และสาม เราจะสำรวจภูมิหลังทางศาสนศาสตร์ของหนังสือเล่มนี้ เราจะเริ่มต้นกับผู้เขียนหนังสือกิจการ

ผู้เขียน

เช่นเดียวกับพระคัมภีร์ทั้งเล่ม หนังสือกิจการก็ได้รับการดลใจจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ แต่การดลใจของพระเจ้าก็ไม่ควรทำให้เราใส่ใจผู้เขียนที่เป็นมนุษย์น้อยเกินไป พระวิญญาณบริสุทธิ์นั้นทำให้งานเขียนพระคัมภีร์ปราศจากข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก แต่พระองค์ก็ยังใช้บุคลิกภาพ ภูมิหลัง และเจตนาของผู้เขียนที่เป็นมนุษย์ร่วมด้วย

ตั้งแต่แรกเริ่ม กิจการถูกยกให้เป็นงานเขียนของลูกา ผู้เขียนพระกิตติคุณเล่มที่สาม แต่ทั้งพระกิตติคุณเล่มที่สามและหนังสือกิจการก็ได้เอ่ยชื่อของผู้เขียนอย่างเจาะจง เราจึงควรศึกษาเหตุผลต่าง ๆ ที่เราใช้เพื่อยืนยันมุมมองดั้งเดิมว่าลูกาเป็นผู้เขียน

เราจะศึกษาเกี่ยวกับผู้เขียนกิจการจากสามมุมมอง หนึ่งในเราจะเปรียบเทียบกิจการกับพระกิตติคุณลูกา สอง เราจะตรวจสอบประวัติศาสตร์คริสตจักรยุคแรกและประจักษ์พยานของคริสตจักรเกี่ยวกับความเป็นผู้เขียนของลูกา และสาม เราจะศึกษาอย่างสังเขปถึงแง่มุมอื่น ๆ ในพันธสัญญาใหม่ ที่บ่งบอกว่าลูกาเขียนหนังสือสองเล่มนี้. ขอให้เราร่วมจากสิ่งที่เราสามารถเรียนรู้ได้เกี่ยวกับผู้เขียนกิจการ โดยดูจากพระกิตติคุณลูกา

พระกิตติคุณลูกา

เมื่อเราเปรียบเทียบหนังสือกิจการกับพระกิตติคุณเล่มที่สาม ก็ปรากฏหลักฐานสองชนิดที่บ่งบอกอย่างหนักแน่นว่าบุคคลเดียวกันเป็นผู้เขียนหนังสือทั้งสองเล่มนี้ ในด้านหนึ่ง มีข้อมูลชัดเจนที่ชี้ไปยังทิศทางนี้ ซึ่งได้ระบุไว้อย่างตรงไปตรงมาในหนังสือทั้งสองเล่ม ในอีกด้านหนึ่ง มีหลักฐานเชิงนัยยะจากลีลา และเนื้อหาของหนังสือสองเล่มนี้ เราจะเริ่มด้วยหลักฐานที่ชัดเจนที่บ่งบอกว่าหนังสือทั้งสองเล่มนี้มีผู้เขียนคนเดียวกัน

หลักฐานที่ชัดเจน

ในกิจการ 1:1 ซึ่งเป็นคำนำของหนังสือกิจการ เราอ่านพบข้อความดังนี้ว่า

เรียน ท่านเรโอฟีลัส ในหนังสือเล่มก่อนข้าพเจ้าได้เขียนถึงสิ่งทั้งปวงซึ่งพระเยซูได้ทรงเริ่มกระทำและสั่งสอน (กิจการ 1:1)

ตรงนี้ ผู้เขียนกล่าวถึง “หนังสือก่อนหน้า” หมายความว่ากิจการเป็นหนังสือเล่มที่สองของชุดที่ประกอบด้วยอย่างน้อยสองเล่ม ผู้เขียนยังบอกด้วยว่า ท่านเขียนหนังสือเล่มนี้ถึงบุคคลที่ชื่อว่า “เรโอฟีลัส” ให้เราฟังคำนำที่คล้ายคลึงกันในลูกา 1:1-4:

หลายคนได้ประมวลเรื่องราวต่างๆ ที่ได้สำเร็จท่ามกลางพวกเรา ตามที่สืบทอดมาถึงเราจากบรรดาผู้ที่ได้เห็นกับตาตั้งแต่ต้นและเป็นผู้รับใช้แห่งพระวาทะ เนื่องจากข้าพเจ้าเองได้สืบสวนทุกสิ่งอย่างถี่ถ้วนมาตั้งแต่ต้น จึงเห็นควรที่จะบันทึกสิ่งเหล่านี้ให้เป็นเรื่องเป็นราวเพื่อท่านเรโอฟีลัสที่เคารพยิ่งจะได้ทราบแน่ชัดว่าเรื่องต่างๆ ที่เรารู้มานั้นจริงแท้แน่นอน (ลูกา 1:1-4)

เช่นเดียวกัน ข้อความนี้กล่าวถึงบุคคลผู้หนึ่งชื่อ “เรโอฟีลัส” แต่ไม่ได้ถูกอ้างอิงถึงหนังสือใด ๆ ก่อนหน้านั้น

ทั้งกิจการ และพระกิตติคุณเล่มที่สามถูกเขียนถึงเรโอฟีลัส และหนังสือกิจการอ้างอิงถึง “หนังสือก่อนหน้า” ความจริงเหล่านี้เป็นหลักฐานหนักแน่นว่าผู้เขียนท่านนี้ได้เขียนหนังสือขึ้นอย่างน้อยสองเล่ม โดยมีพระกิตติคุณลูกาเป็นเล่มแรก และกิจการเป็นเล่มที่สอง แท้จริงแล้ว ความเชื่อมโยงระหว่างคำนำทั้งสองนี้สะท้อนให้เห็นธรรมเนียมทางวรรณกรรมสมัยโบราณที่ปฏิบัติกันเมื่อผู้เขียนได้เขียนผลงานขึ้นสองชิ้น ตัวอย่างเช่น โจซิฟัสเขียนผลงานที่ประกอบด้วยสองเล่ม ชื่อ “ต่อต้านมูมมอของอาปีโอน” (Against Apion) โดยทั้งสองเล่มมีคำนำลักษณะคล้ายคลึงกัน

นอกจากความเชื่อมโยงอันชัดเจนเหล่านี้แล้ว ก็ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างกิจการและพระกิตติคุณเล่มที่สาม อันบ่งบอกเป็นนัยยะถึงการมีผู้เขียนคนเดียวกัน นักวิชาการพันธสัญญาใหม่หลายคนได้ชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างหนังสือสองเล่มนี้ ด้วยเหตุผลด้านเวลา เราสามารถกล่าวถึงความคล้ายคลึงเหล่านี้เพียงสังเขป แต่ก็ยังเป็นหลักฐานเชิงนัยยะสำคัญที่ชี้ว่าหนังสือสองเล่มนี้มีผู้เขียนคนเดียวกัน

หลักฐานเชิงนัยยะ

ตามที่เราได้เห็นแล้ว ลูกา 1:1-4 กล่าวว่าผู้เขียนได้ศึกษาสำเนาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มากมาย และได้เขียนรายงานอย่างเป็นทางการเป็นระเบียบถึงเซโอฟีลัส จึงไม่น่าแปลกใจที่นักวิชาการมากมายตั้งข้อสงสัยแก่คำว่ารายงานในพระกิตติคุณลูกาและในหนังสือกิจการถูกเรียบเรียงและมีโครงร่างคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ยังมีความคล้ายคลึงกันหลายประการในโครงสร้างด้านองค์ประกอบของหนังสือทั้งสองเล่ม ซึ่งดำเนินไปด้วยการนำเสนอเหตุการณ์เป็นตอน ๆ โดยเมื่อดูอย่างคร่าว ๆ แล้วมีความยาวใกล้เคียงกัน และหนังสือแต่ละเล่มก็มีความยาวพอดี ๆ กับม้วนหนังสือขนาดมาตรฐานด้วย

นอกจากนี้ หนังสือแต่ละเล่มยังครอบคลุมระยะเวลาใกล้เคียงกัน โดยทั้งลูกา และกิจการครอบคลุมจำนวนปีเท่า ๆ กัน และยังปรากฏว่ามีประเด็นสำคัญคู่ขนานกันไประหว่างหนังสือทั้งสองด้วย ตัวอย่างหนึ่งก็คือ เหตุการณ์สำคัญที่สุดในพระกิตติคุณลูกาก็คือการเดินทางของพระเยซูไปสู่การถูกจับกุม การไต่สวน การทรมาน การสิ้นพระชนม์ และชัยชนะในกรุงเยรูซาเล็ม ซึ่งเป็นนครหลวงของศาสนายูดาห์ และเป็นถิ่นมั่นแห่งอำนาจของราชวงศ์ของิว และในแนวทางที่สอดคล้องกันนี้ หนังสือกิจการก็ดำเนินสู่บทสรุปด้วยการเดินทางของอัครทูตเปาโลไปสู่กรุงโรม โดยเริ่มต้นด้วยการที่ท่านถูกจับกุม ไต่สวน และทรมาน และจบลงที่การที่ท่านประกาศข่าวประเสริฐของพระคริสต์ด้วยชัยชนะในนครหลวงของจักรวรรดิที่เรืองอำนาจที่สุดของโลกในขณะนั้น

นอกจากนี้ยังมีความคล้ายคลึงกันระหว่างหนังสือทั้งสองเล่ม เนื่องจากแต่ละเล่มเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวเดียวกัน เราอาจนึกถึงความจริงที่ว่ามีความคาดหวังบางประการในพระกิตติคุณลูกาที่ไม่ได้ถูกทำให้สำเร็จเป็นจริง จนกระทั่งหนังสือกิจการถูกเขียนขึ้น ตัวอย่างเช่น ในตอนต้นของลูกา สิเมโอนผู้สัสดีซ์ชื่อประกาศว่าพระเยซูจะเป็นแสงสว่างสำหรับชาวต่างชาติ ให้เราฟังถ้อยคำนี้ในลูกา 2:30-32:

“เพราะตาของข้าพระองค์ได้เห็นความรอดของพระองค์
ความรอดซึ่งพระองค์ได้ทรงจัดเตรียมไว้ต่อหน้าประชากรทั้งปวง
เป็นแสงสว่างเพื่อสำแดงแก่คนต่างชาติ
และเพื่อเป็นศักดิ์ศรีแก่อิสราเอลประชากรของพระองค์” (ลูกา 2:30-32)

พันธกิจของพระเยซูในพระกิตติคุณลูกาได้อธิบายถึงความรอดจากพระเจ้าและพระสัญญาที่ประทานแก่อิสราเอล แต่ความรอดจากพระเจ้าในฐานะแสงสว่างแห่งการเปิดเผยของพระเจ้าอันมีนัยยะสำคัญสำหรับคนต่างชาตินั้น เราเห็นได้ในกิจการเท่านั้น ความคล้ายคลึงกันเหล่านี้และประเด็นคู่ขนานอื่น ๆ ชี้ให้เห็นถึงนิมิตด้านการทรงไถ่และด้านประวัติศาสตร์

รวมทั้งจุดประสงค์และความเชื่อ ที่งานเขียนทั้งสองมีร่วมกัน
และความคล้ายคลึงกันเหล่านี้ก็ชี้ให้เห็นว่าเรากำลังศึกษางานเขียนสองชิ้นที่มีผู้เขียนคนเดียวกัน

คริสตจักรยุคแรก

เมื่อเราได้ศึกษาหลักฐานบางประการที่ยืนยันว่ากิจการและพระกิตติคุณลูคาที่มีผู้เขียนคนเดียวกันแล้ว
เราก็พร้อมที่จะพิจารณาหลักฐานที่ได้จากประวัติศาสตร์ของคริสตจักรยุคแรก นับจากคริสต์ศตวรรษที่สองจนถึงคริสต์ศตวรรษที่สี่
คริสตจักรยุคแรกเป็นพยานว่าลูคา ซึ่งเป็นผู้ร่วมเดินทางกับอัครทูตเปาโล คือผู้เขียนทั้งหนังสือกิจการและพระกิตติคุณลูคา
เราจะศึกษาหลักฐานนี้โดยสังเขปในสองแนวทาง หนึ่ง เราจะดูที่ต้นฉบับที่ถูกเขียนขึ้นในยุคแรก
โดยดูทั้งต้นฉบับพระคัมภีร์และต้นฉบับเอกสารเกี่ยวกับพระคัมภีร์ และสอง
เราจะดูสิ่งที่ผู้นำคริสตจักรยุคแรกบันทึกไว้เกี่ยวกับการที่ลูคาเป็นผู้เขียน เราจะเริ่มด้วยหลักฐานด้านต้นฉบับโบราณก่อน

ต้นฉบับโบราณ

ต้นฉบับโบราณที่เก่าแก่ที่สุดฉบับหนึ่ง ซึ่งถูกเรียกว่า “ปาปิรัส” ถูกค้นพบในปี 1952 ในอียิปต์
ต้นฉบับดังกล่าวเขียนขึ้นด้วยกระดาษปาปิรัส และประกอบด้วยหลักฐานเก่าแก่ที่สุดบางประการของต้นฉบับพันธสัญญาใหม่
ต้นฉบับนี้น่าจะถูกบันทึกในช่วงเวลาระหว่างปี ค.ศ. 175 และ 200 และประกอบด้วยข้อความจำนวนมากจากพระกิตติคุณลูคา
และพระกิตติคุณยอห์น ระหว่างข้อความจากพระกิตติคุณสองเล่มนั้นมีคำบรรยายเนื้อหาของพระกิตติคุณทั้งสองเขียนกำกับไว้
หลังบทสรุปพระกิตติคุณลูคา ต้นฉบับดังกล่าวมีข้อความว่า “euangelion kata Loukan” หรือ “พระกิตติคุณ โดยลูคา”
และถ้อยคำที่ตามมาทันทีหลังจากนั้น ได้แก่ “euangelion kata Ioannan” หรือ “พระกิตติคุณ โดยยอห์น”
คำประกาศเหล่านี้บ่งบอกว่าชื่อเขียนที่มาก่อนวลี “พระกิตติคุณ โดยลูคา” ก็คือพระกิตติคุณลูคา หลักฐานจากต้นฉบับโบราณนี้บ่งบอกว่า
นับตั้งแต่ยุคแรกเริ่ม เป็นที่เชื่อกันว่าลูคาคือผู้เขียนพระกิตติคุณเล่มที่สาม และเมื่อศึกษาต่อไป
ก็ชี้ให้เห็นว่าลูคาคือผู้เขียนหนังสือกิจการเช่นกัน

สอง “เอกสารมูราโทเรียน [ที่หลงเหลือ]” (Muratorian Fragment) ซึ่งถูกเขียนขึ้นประมาณ ค.ศ. 170 ถึง 180
คือเอกสารเก่าแก่ที่สุดเท่าที่รู้จัก
อันประกอบด้วยรายชื่อหนังสือในพันธสัญญาใหม่ซึ่งคริสตจักรยุคแรกพิจารณาแล้วว่าอยู่ในสารบบพระคัมภีร์ หลังจากยืนยันว่า ลูคา
คือผู้เขียนพระกิตติคุณลูคาแล้ว เอกสารดังกล่าวบ่งชี้อย่างชัดเจนว่าท่านคือผู้เขียนหนังสือกิจการเช่นกันด้วย บรรทัดที่ 34-36
ปรากฏข้อความดังนี้:

ยิ่งกว่านั้น กิจการของอัครทูตทั้งปวงถูกบันทึกไว้ในหนังสือหนึ่งเล่ม ... ลูคาได้รวบรวมเหตุการณ์ต่าง ๆ
แต่ละเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อหน้าท่าน

ข้อความนี้บ่งบอกว่า ในศตวรรษที่ 2 เป็นที่เชื่อกันอย่างแพร่หลายว่า ลูคา คือผู้เขียนหนังสือกิจการ
และท่านได้เป็นประจักษ์พยานถึงอย่างน้อยที่สุดก็บางเหตุการณ์ที่ถูกระบุในหนังสือดังกล่าว

สาม เอกสารที่เรียกกันว่า “อาร์มกบต่อต้านมุมมองของมาร์ซิออน” (Anti-Marcionite Prologue) ซึ่งเป็นบทนำของพระกิตติคุณเล่มที่สาม เอกสารดังกล่าวเขียนขึ้นในช่วงค.ศ. 160 ถึง 180 โดยบรรยายถึงผู้เขียนหนังสือลูกา และกิจการดังนี้:

ลูกา ซึ่งพระวิญญานบริสุทธิ์ทรงเคลื่อนไหวกายใน ได้เขียนพระกิตติคุณเล่มนี้ทั้งหมดขึ้น ... และหลังจากนั้น ลูกาคนเดียวเท่านั้นก็ได้เขียนหนังสือ “กิจการของอัครทูต”

นอกเหนือจากหลักฐานต้นฉบับยุคแรกนี้แล้ว เรายังมีคำพยานของผู้นำคริสตจักรยุคแรก ซึ่งบ่งบอกว่าลูกาคือผู้เขียนพระกิตติคุณเล่มที่สามและหนังสือกิจการ

ผู้นำคริสตจักรยุคแรก

อิเรเนียส บิชอปแห่งคริสตจักร ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 130 ถึง 202 เชื่อว่าลูกาคือผู้เขียนพระกิตติคุณเล่มที่สาม ในงานเขียนของท่านชื่อ “ต่อต้านคำสอนเท็จ” (Against Heresies) เล่มที่ 3 บทที่ 1 ตอนที่ 1 ท่านเขียนว่า:

ลูกา ผู้เป็นเพื่อนร่วมทางของเปาโล ได้บันทึกพระกิตติคุณที่ท่าน [เปาโล] ได้ประกาศ ลงในหนังสือของท่านเองด้วย

ในที่นี้ อิเรเนียสได้กล่าวถึงกิจการว่าเป็นหนังสือบันทึกข่าวประเสริฐที่เปาโลได้ประกาศ ถ้อยคำของอิเรเนียสมีความสำคัญ เนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อถือได้บ่งบอกว่า ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ว่าลูกาเป็นผู้เขียนหนังสือกิจการได้โดยตรง

เคลเมนต์แห่งอเล็กซานเดรีย ซึ่งมีชีวิตอยู่ช่วง ค.ศ. 150-215 ก็กล่าวว่าลูกาเป็นผู้เขียนหนังสือกิจการ ในงานเขียนของท่าน เล่มที่ 5 บทที่ 12 ชื่อ “สโตรมาตา” (Stromata) หรือประเด็นเบ็ดเตล็ด ท่านเขียนไว้ดังนี้ว่า

ในกิจการของอัครทูต ลูกาถ่ายทอดคำพูดของเปาโลที่ว่า “ชาวเมืองเอเธนส์เอ๋ย เราได้รับรู้ว่า ในเรื่องทั้งปวงนั้น เจ้ายังเชื่อโง่กลางมากเกินไป”

เทอร์ทัลเลียน ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 155-230 ได้เขียนข้อความต่อไปนี้ในงานเขียนของท่าน คือ “อาร์มกบต่อต้านมุมมองของมาร์ซิออน” เล่มที่ 4 บทที่ 2:

ฉะนั้น ในท่ามกลางอัครทูต ยอห์นและมัทธิวได้ปลุกฝังความเชื่อในชีวิตของเราก่อน ... ต่อมา ลูกา และมาระโกได้ทำให้ฟื้นขึ้นขึ้นอีก

ในที่นี้ เทอร์ทัลเลียนจะระบุว่าลูกาเป็นผู้เขียนพระกิตติคุณเล่มที่สาม

ท้ายที่สุด นักประวัติศาสตร์คริสตจักรผู้ยิ่งใหญ่ ยูเซบียัส ซึ่งได้เขียนงานในช่วง ค.ศ. 323 กล่าวถึงลูกาว่าเป็นผู้เขียนกิจการ ในเล่มที่ 1 บทที่ 5 ตอนที่ 3 ของงานเขียนของท่าน “ประวัติศาสตร์คริสตจักร” (Ecclesiastical History) ให้เราฟังสิ่งที่ท่านเขียน:

ลูคา ... ได้กล่าวถึงการสำรวจสำมะโนประชากรตามที่บันทึกในหนังสือกิจการ
 นอกเหนือจากถ้อยคำอื่นต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว ก็น่าฟังอย่างยิ่งที่ว่า
 ในวรรณกรรมของคริสตจักรยุคแรกนั้น ไม่มีข้อบ่งชี้แน่ชัดแต่ข้อเดียวที่บอกว่ามีคนอื่นนอกเหนือจากลูคาเป็นผู้เขียนกิจการ
 และพระกิตติคุณเล่มที่สาม แม้ว่าลูคาเอง ไม่เคยถูกแต่งตั้งให้เป็นอัครทูตก็ตาม ด้วยข้อบ่งชี้ต่าง ๆ เหล่านี้
 เราจึงมีเหตุผลที่จะเชื่อว่าคริสตจักรยุคแรกนั้นหาได้อุปโลกน์ลูคาขึ้นมาเป็นผู้เขียนไม่ หากเพียงถ่ายทอดความจริงที่คริสตจักรได้รับมาต่อ
 ๆ ไป นั่นคือ ความจริงที่ว่า ลูคาได้เขียนหนังสือทั้งสองเล่มนี้

พันธสัญญาใหม่

ถึงจุดนี้ เราได้เห็นแล้วว่ามีความหลากหลายพอที่จะยืนยันว่ากิจการและพระกิตติคุณเล่มที่สามมีผู้เขียนคนเดียวกัน
 และคริสตจักรยุคแรกได้เป็นพยานว่าผู้เขียนหนึ่งเดียวท่านนี้ก็คือลูคา บัดนี้ เราจะดูว่ามีนัยยะจากส่วนอื่น ๆ
 ของพันธสัญญาใหม่ที่ทำให้เราเข้าใจเกี่ยวกับตัวลูคาเองได้อีก

โดยเราจะศึกษาหลักฐานนี้ในสองแนวทางคือ หนึ่ง เราจะศึกษาข้อมูลบ่งชี้บางประการที่เราพบได้ในพันธสัญญาใหม่
 เกี่ยวกับผู้เขียนนิรมาน และสอง เราจะเปรียบเทียบข้อมูลบ่งชี้เหล่านี้กับข้อมูลที่เราเกี่ยวข้องกับตัวลูคาเอง
 ให้เราศึกษาข้อมูลบ่งชี้เกี่ยวกับผู้เขียนของเราก่อน

ข้อมูลบ่งชี้

ตามที่เราได้กล่าวแล้วว่า ผู้เขียนหนังสือกิจการไม่ได้ระบุชื่อตนเอง เท่าที่ปรากฏ
 ท่านไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นจะต้องใส่ชื่อตนเองเพื่อบอกผู้ที่สนับสนุนท่าน คือเซโอฟิลัส ใหรับทราบ ในลูคา 1:3 ท่านกล่าวเพียงว่า
 “ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการดีเช่นกัน ... ที่จะเขียน” และในกิจการ 1:1 ท่านเขียนว่า “ในหนังสือเล่มก่อน ... ข้าพเจ้าได้เขียน” ผู้เขียนถือว่า
 ผู้สนับสนุนนั้นรู้อยู่แล้วว่าท่านคือใคร และในขณะที่สิ่งนี้ไม่ได้เป็นปัญหากับเซโอฟิลัสเลย
 แต่กลับทำให้เกิดคำถามมากมายสำหรับผู้อ่านในยุคปัจจุบัน

ในขณะที่เดียวกัน ก็มีสิ่งต่าง ๆ มากมายที่พันธสัญญาใหม่บอกเราเกี่ยวกับผู้เขียน ประการแรก ท่านมิได้เป็นอัครทูต แท้จริงแล้ว
 ท่านน่าจะเข้าสู่ความเชื่อหลังจากพระเยซูเสด็จขึ้นสู่สวรรค์แล้ว ให้เราฟังรายละเอียดเหล่านี้จากพระกิตติคุณลูคา 1:1-2:

หลายคนได้ประมวลเรื่องราวต่างๆ ที่ได้สำเร็จท่ามกลางพวกเรา ตามที่สืบทอดมาถึงเราจากบรรดาผู้ที่ได้เห็นกับตาตั้งแต่ต้น
 และเป็นผู้รับใช้แห่งพระวจนะ (ลูคา 1:1-2)

เมื่อผู้เขียนบอกว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของพระเยซู “สืบทอดมาถึงเรา”
 ก็บอกชัดเจนว่าท่านมิใช่ประจักษ์พยานผู้เห็นชีวิตของพระเยซูโดยตรง

สอง ส่วนของภาษากรีกในกิจการ และพระกิตติคุณลูกาบ่งบอกว่าผู้เขียนมีการศึกษาดี พระวจนะหลายเล่มในพันธสัญญาใหม่ถูกเขียนขึ้นในรูปแบบภาษากรีกที่เป็นแบบชาวบ้าน และไม่สลับซับซ้อน แต่พระกิตติคุณลูกา และกิจการแสดงถึงการใช้ภาษาชั้นสูงที่ซับซ้อนกว่า

สาม ครั้งหลังของหนังสือกิจการบ่งบอกว่าผู้เขียนเป็นหนึ่งในผู้ร่วมเดินทางใกล้ชิดของเปาโล ในกิจการบทแรก ๆ มีการใช้คำบรรยายผ่านบุรุษที่สามอย่างเสมอดันเสมอปลาย แต่จากกิจการ บทที่ 16 เป็นต้นไป คำบรรยายมักจะมาจากมุมมองของบุรุษที่หนึ่ง โดยใช้สรรพนามเช่น “พวกเรา” เราพบการใช้ภาษาเช่นนี้ในกิจการ 16:10-17; 20:5-15; 21:1-18; และ 27:1-28:16 ข้อความเหล่านี้บ่งบอกว่า ผู้เขียนได้ติดตามเปาโลไปในระหว่างการเดินทางประกาศของเปาโลครั้งหลัง ๆ รวมทั้งการเดินทางของเปาโลจากซีซารียาไปสู่กรุงโรมด้วย

เราได้เห็นข้อมูลบ่งชี้บางประการเกี่ยวกับผู้เขียนแล้ว บัดนี้ เราก็คงพร้อมที่จะดูว่ารายละเอียดเหล่านี้สอดคล้องกันอย่างไรดีเพียงใดกับสิ่งที่เรารู้เกี่ยวกับลูกา

ลูกา

ในเราย้อนดูอีกครั้งหนึ่งถึงสิ่งที่เรารู้เกี่ยวกับผู้เขียนลูกาและกิจการ: 1) ท่านไม่ใช่อัครทูต; 2) ตามที่ปรากฏ ท่านมีการศึกษาดี; และ 3) ท่านเป็นผู้ร่วมเดินทางของเปาโล รายละเอียดเหล่านี้เปรียบเทียบกับสิ่งที่เรารู้เกี่ยวกับลูกาได้อย่างไร?

ก่อนอื่น ลูกาไม่ใช่อัครทูต อัครทูตนั้นมีบทบาทเป็นรากฐานของคริสตจักร โดยใช้อำนาจเอกสิทธิ์ในนามของพระคริสต์เพื่อสถาปนาศรีตจักร ปกป้องคริสตจักรจากความผิดพลาด และความวุ่นวาย จากกิจการ 1:21-22 อัครทูตนั้นจะต้องได้รับการฝึกโดยพระเยซูเอง แต่ลูกาไม่เคยพบพระเยซูด้วยตัวเอง และไม่เคยอ้างสิทธิอำนาจอันใดของการเป็นอัครทูต ตรงกันข้าม ท่านเป็นเพียงแค่สมาชิกคนหนึ่งที่สนับสนุนความพยายามในการประกาศของเปาโลด้วยความสัตย์ซื่อ ท่านเป็นผู้รับใช้อัครทูตอีกที หรือตามที่เปาโลบรรยายถึงท่านในหนังสือฟีเล โมน ข้อ 24 ก็คือ “เพื่อนร่วมงาน” ของอัครทูต

สอง เป็นไปได้สูงที่ลูกามีการศึกษาดี เราอนุมานสิ่งนี้ได้จากโคโลสี 4:14 ซึ่งเปาโลระบุว่าลูกาเป็นแพทย์ แม้การแพทย์ในยุคพันธสัญญาใหม่นั้นไม่ได้เป็นสาขาวิชาการที่เป็นทางการเท่ากับยุคปัจจุบันก็จริง แต่ก็จำเป็นที่ผู้เป็นแพทย์ต้องประกอบด้วยทักษะและความถนัดอันเหมาะสม

สาม ลูกาเป็นเพื่อนร่วมเดินทางของเปาโล อัครทูตเปาโลกล่าวว่าลูกาเดินทางร่วมกับท่านใน โคโลสี 4:14; 2 ทิโมธี 4:11; และฟีเล โมน ข้อ 24

เราสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับผู้เขียนกิจการดังนี้ คือ มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากพอที่ชี้ให้เห็นว่าลูกา คือ ผู้เขียนกิจการ ลูกา และกิจการ มีผู้เขียนคนเดียวกัน หลักฐานจากคริสตจักรยุคแรกต่างยอมรับอย่างสอดคล้องกันว่าลูกาเป็นผู้เขียน และข้อมูลจากพระคัมภีร์ก็สอดคล้องกับแนวคิดนี้ เมื่อพิจารณาหลักฐานเหล่านี้แล้ว เราก็มีเหตุผลอันควรที่จะเชื่อได้ว่า ลูกา คือผู้เขียนทั้งกิจการ และพระกิตติคุณเล่มที่สาม และเราควรระลึกเสมอว่า ลูกา มีช่องทาง และสามารถเข้าถึงเนื้อหาประเด็นสำคัญที่ท่านบรรยายได้อย่างใกล้ชิด

บริบททางประวัติศาสตร์

หลังจากได้พิจารณาสถานภาพการเป็นผู้เขียนของคุณแล้ว เราพร้อมที่จะศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ของกิจการ
คุณเขียนขึ้นเมื่อใด? และท่านเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อใคร?

เมื่อเราศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ของกิจการ เราจะดูที่สามหัวข้อ คือ หนึ่ง เราจะพิจารณาช่วงเวลาที่เกิดการถูกเขียนขึ้น
โดยมุ่งไปที่คำถามว่า คุณเขียนกิจการขึ้นเมื่อใด? สอง เราจะสืบค้นเกี่ยวกับผู้รับสารดั้งเดิมของหนังสือเล่มนี้ และสาม
เราจะสำรวจบริบททางสังคมของผู้รับสาร การพิจารณาสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราเห็นกระจ่างชัดถึงความใกล้ชิดของคุณกับเหตุการณ์ต่าง ๆ
ที่ถูกบรรยายนั้น และจะช่วยให้เราเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของข่าวประเสริฐในช่วงคริสต์ศตวรรษแรกอย่างลึกซึ้งเต็มที่
ให้เราเริ่มต้นด้วยการศึกษาช่วงเวลาที่คุณเขียนขึ้น

ช่วงเวลา

แม้จะมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเกี่ยวกับเวลาที่หนังสือกิจการถูกเขียนขึ้นเป็นครั้งแรก แต่โดยทั่วไปแล้ว
เราสามารถแบ่งความเห็นของนักวิชาการพันธสัญญาใหม่ออกเป็นสองแนวทางพื้นฐาน คือด้านหนึ่ง
นักวิชาการบางคนเชื่อมั่นว่าคุณเขียนขึ้นหลังพระวิหารในกรุงเยรูซาเล็มถูกทำลายในปี ค.ศ. 70 และในอีกด้านหนึ่ง นักวิชาการอื่น ๆ
โต้แย้งว่าคุณเขียนขึ้นก่อนพระวิหารถูกทำลายในปี ค.ศ. 70 โศกนาฏกรรมต่าง ๆ ในปี ค.ศ. 70 สำคัญอย่างยิ่งต่อประวัติศาสตร์ชนชาติยิว
และด้วยเหตุนี้เอง จึงมีประเด็นที่จะพิจารณาความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยมองถึงความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว
เราจะพิจารณาแต่ละมุมมอง โดยเริ่มต้นด้วยความเป็นไปได้ว่าคุณเขียนขึ้นหลังปี ค.ศ. 70

หลังปี ค.ศ. 70

นักวิชาการที่เชื่อมั่นว่ากิจการถูกเขียนขึ้นหลังปี ค.ศ. 70 มีพื้นฐานมุมมองด้วยประเด็นพิจารณาหลายประการ เช่น
การอ้างว่าลักษณะการมองโลกในแง่ดีของหนังสือกิจการนั้น ชี้ไปถึงช่วงปี ค.ศ. 80-90 เพราะว่าเป็นเนื้อหาในกิจการเกี่ยวกับคริสตจักรยุคแรก
นั้นเป็นเชิงบวกเกินไป จึงไม่น่าจะถูกเขียนขึ้นก่อนหน้านั้นได้ ตรงกันข้าม กลับเป็นการมองย้อนไปแบบถวิลหาคริสตจักรยุคแรก
ซึ่งหมายความว่าต้องใช้เวลาหลายปี เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นจึงถูกตัดขาดไป
แต่มุมมองนี้มองข้ามแนวทางแบบสุขุมที่กิจการใช้เพื่อรับมือกับปัญหาทุกรูปแบบ ทั้งภายในและภายนอกคริสตจักร

ยิ่งกว่านั้น โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้ที่เชื่อว่ากิจการถูกเขียนขึ้นหลังปี ค.ศ. 70 นั้น
เป็นเพราะพวกเขาเชื่อว่าเนื้อหาบางส่วนของหนังสือกิจการนั้นอาศัยข้อมูลอ้างอิงจากงานเขียนของนักประวัติศาสตร์ชาวยิว ชื่อ โจเซฟัส

งานเขียนของโจเซฟัสนั้นถูกประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ. 79 หรือหลังจากนั้น และไม่น่าจะเป็นที่แพร่หลายจนกระทั่งปี ค.ศ. 85 ดังนั้น
ผู้ที่เชื่อว่าหนังสือกิจการอาศัยงานเขียนของโจเซฟัส จึงสรุปว่า กิจการไม่น่าจะถูกเขียนขึ้นก่อนปี ค.ศ. 79
และเป็นไปได้มากกว่าเขียนขึ้นบางช่วงหลังปี ค.ศ. 85

ในขณะที่ผู้สนับสนุนมุมมองนี้ได้ชี้ไปถึงความเชื่อมโยงหลายประการระหว่างหนังสือกิจการ และงานเขียนของโจเซฟัส เราจะพิจารณาโดยสังเขปถึงความเชื่อมโยงสี่ประการ ที่พวกเขากล่าวถึง

หนึ่ง กิจการ 5:36 กล่าวถึงธูคาส นักปราชญ์ชาวกรีกที่อาจถูกกล่าวถึงเช่นกันในเล่มที่ 20 ตอนที่ 97 ของงานเขียนชื่อ “โบราณกาล” (Antiquities) ของโจเซฟัส สอง กิจการ 5:37 กล่าวถึง ยูคาสนักปราชญ์ชาวกรีก ซึ่งปรากฏในเล่มที่ 2 ส่วนที่ 117 และ 118 งานเขียนชื่อ “สงครามของชาวยิว” ของโจเซฟัส และในเล่มที่ 18 ส่วนที่ 1 ถึง 8 ของงานเขียน “โบราณกาล” สาม นักปราชญ์ที่เรียกว่า “คนอียิปต์” ในกิจการ 21:38 อาจปรากฏในเล่มที่ 2 ส่วนที่ 261 ถึง 263 “สงครามของชาวยิว” ของโจเซฟัส และในเล่ม 20 ส่วนที่ 171 ของงานเขียน “โบราณกาล” และสี่ นักตีความหลายคนได้โต้แย้งเช่นกันว่า คำบรรยายมรณกรรมของ เฮโรดในกิจการ 12:19-23 อาศัยข้อมูลจากเล่มที่ 19 ตอนที่ 343 ถึง 352 จากงานเขียน “โบราณกาล” ของโจเซฟัส

แม้นักตีความจำนวนหนึ่งจะคัดค้านตามแนวการให้เหตุผลเช่นนี้ แต่เราก็จำเป็นต้องชี้ให้เห็นว่า ความคู่ขนานระหว่างกิจการและงานเขียนของโจเซฟัส ไม่ได้พิสูจน์ว่ากิจการนั้นพึ่งพางานเขียนของโจเซฟัส แท้จริงแล้ว คำบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ ในกิจการแตกต่างจากคำบรรยายของโจเซฟัส เช่นนั้น จึงดูเป็นไปได้มากกว่าที่หนังสือกิจการ และโจเซฟัส เพียงแค่เล่าเหตุการณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดีในประวัติศาสตร์โดยแยกจากกัน หรือโดยอาศัยแหล่งที่มาเดียวกัน เนื่องจากบุคคลที่ถูกกล่าวถึงค่อนข้างเป็นที่รู้จักกันดีในประวัติศาสตร์ จึงไม่น่าแปลกใจที่คนเหล่านั้นเป็นที่จดจำและกล่าวถึงในบันทึกประวัติศาสตร์มากกว่าหนึ่งชิ้น และยิ่งกว่านั้น ในกรณีของธูคาส เรากำลังพูดถึงชื่อที่แสนธรรมดา เป็นไปได้เช่นกันที่เรากำลังมองไปที่บุคคลสองคนที่บังเอิญมีชื่อเดียวกัน

ก่อน ค.ศ. 70

มุมมองสำคัญที่สองเรื่องช่วงเวลาที่ยิวถูกเขียนขึ้นนั้น เชื่อว่าหนังสือเล่มนี้ถูกเขียนขึ้นก่อนพระวิหารถูกทำลายในปี ค.ศ. 70 มีหลักฐานมากมายสนับสนุนช่วงเวลาดังกล่าวนี้ แต่สำหรับวัตถุประสงค์ของเรา เราจะเน้นที่ข้อสรุปที่ได้จากฉากเหตุการณ์สุดท้ายในหนังสือกิจการ

ให้เราฟังข้อ 30 และ 31 ของกิจการบทที่ 28 โดยดูกาเขียนถ้อยคำเหล่านี้เกี่ยวกับเปาโลว่า

ตลอดสองปีเต็มเปาโลพักอยู่ในบ้านซึ่งเขาเช่าไว้และต้อนรับคนทั้งปวงที่มาหาเขา เขาประกาศเรื่องอาณาจักรของพระเจ้า และสอนเรื่ององค์พระเยซูคริสต์เจ้าอย่างกล้าหาญ โดยไม่ถูกขัดขวาง (กิจการ 28:30-31)

หนังสือกิจการจบลงด้วยการที่เปาโลถูกกักบริเวณในกรุงโรมเพราะเหตุประกาศข่าวประเสริฐคริสเตียนอย่างกล้าหาญ ตอนจบดังกล่าวนี้ได้ให้หลักฐานสำคัญที่ทำให้เราเชื่อว่ากิจการถูกเขียนขึ้นก่อนปี ค.ศ. 70

ประการแรก คำบรรยายของดูคาเกี่ยวกับพันธกิจของเปาโลหยุดลงก่อนถึงเหตุการณ์สำคัญยิ่งที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 64 ในปี ค.ศ. 64 นั้น จักรพรรดิเนโรกล่าวหาคริสเตียนว่าทำให้เกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ในกรุงโรม และเริ่มข่มเหงพวกคริสเตียน ถ้าเหตุการณ์ครั้งสำคัญนั้นได้เกิดขึ้นแล้ว ก่อนเวลาที่ท่านเขียนได้หนังสือกิจการ ก็จะเป็นเรื่องแปลกประหลาดอย่างยิ่งที่ดูคามิได้กล่าวถึงเหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญดังกล่าวเลย

ประการที่สอง เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าเปาโลได้พลีชีพในช่วงที่จักรพรรดิเนโรดมหาราชทรงปกครอง นำจะในปี ค.ศ. 65 หรือไม่นานหลังจากนั้น ถ้ากิจการถูกเขียนขึ้นหลังจากปีนั้น ก็คงต้องกล่าวถึงการพลีชีพของเปาโลอย่างแน่นอน เพราะเปาโลเป็นหนึ่งในบุคคลที่โดดเด่นที่สุดในหนังสือเล่มนี้

ประการที่สาม เมื่อพระวิหารของชาวยิวในกรุงเยรูซาเล็มถูกทำลายในปี ค.ศ. 70 นั้น ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยยะสำคัญต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างชาวยิว และชาวต่างชาติในคริสตจักร เพราะหลายตอนในหนังสือกิจการได้เน้นไปที่สัมพันธ์ภาพเหล่านี้ จึงดูเหมือนเป็นไปได้เลยที่กิจการจะมองข้ามไม่กล่าวถึงการที่พระวิหารถูกทำลาย

เมื่อพิจารณาข้อมูลเช่นนี้ ก็น่าจะเป็นการดีที่สุดที่จะสรุปว่ากิจการเขียนกิจการแล้วเสร็จ ใกล้เคียงกับช่วงที่เปาโลถูกจำจอง และทำพันธกิจในกรุงโรม ระหว่างปี ค.ศ. 60 ไปจนถึง 62 ซึ่งเป็นรายละเอียดทางประวัติศาสตร์ชั้นสุดท้ายที่กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้

ผู้รับสารดั้งเดิม

ในการพิจารณาว่ากิจการถูกเขียนขึ้นก่อน ค.ศ. 70 เราก็ต้องไตร่ตรองลักษณะที่สองในบริบททางประวัติศาสตร์ของกิจการด้วย นั่นคือ เรื่องผู้รับสารดั้งเดิมของลูกา การตระหนักถึงผู้รับสารที่ลูกาพยายามสื่อสารผ่านหนังสือกิจการนั้น สำคัญอย่างยิ่งต่อความเข้าใจในงานของท่าน

เราจะสำรวจผู้รับสารดั้งเดิมของหนังสือกิจการในสองแนวทาง คือ หนึ่ง เราจะดูประเด็นที่หนังสือกล่าวชัดเจนถึงเทโอฟิลัส และสอง เราจะดูความเป็นไปได้ที่หนังสือเล่มนี้มุ่งหมายถึงผู้รับสารในวงกว้างกว่านั้น ให้เราเริ่มต้นที่เทโอฟิลัสในฐานะผู้อ่านคนแรกของลูกาก่อน

เทโอฟิลัส

อารัมภบทของลูกาบ่งบอกเป็นนัยยะว่าเทโอฟิลัส คือผู้สนับสนุนของท่าน ผู้ที่มอบหมายให้ท่านเขียน ตามที่เราได้เห็นในลูกา 1:3 และกิจการ 1:1 ลูกาอุทิศงานเขียนของท่านแก่เทโอฟิลัส ยิ่งกว่านั้น ในลูกา 1:3 ลูกาเรียกเทโอฟิลัสว่า “ท่านเทโอฟิลัสที่เคารพยิ่ง” ลูกาใช้คำว่า “ที่เคารพยิ่ง” (หรือ “kratistos” ในภาษากรีก) ซึ่งเป็นคำที่ให้เกียรติ การใช้สำนวนเช่นนี้ทำให้หลายคนเชื่อว่าเทโอฟิลัส คือผู้มั่งคั่งที่สนับสนุนลูกา

แต่สัมพันธ์ภาพระหว่างเทโอฟิลัสกับลูกานั้นซับซ้อนยิ่งกว่าเพียงการสนับสนุน จากการอ่านหนังสือลูกา และกิจการ จะเห็นได้ว่า เทโอฟิลัสนั้นเป็นลูกศิษย์ของลูกา เราสามารถเห็นสัมพันธ์ภาพนี้ระหว่างเทโอฟิลัส กับลูกา ในแง่มุมดังกล่าวจากอารัมภบทของพระกิตติคุณลูกา

ในลูกา 1:3-4 เราอ่านพบดังนี้:

เนื่องจากข้าพเจ้าเอง ได้สืบสวนทุกสิ่งอย่างถี่ถ้วนมาตั้งแต่ต้น จึงเห็นควรที่จะบันทึกสิ่งเหล่านี้ให้เป็นเรื่องเป็นราว

เพื่อท่านเซอโอฟิลัสที่เคารพยิ่ง จะได้ทราบแน่ชัดว่าเรื่องต่างๆ ที่เรารู้มานั้นจริงแท้แน่นอน (ลูกา 1:3-4)

ตามข้อความนี้บ่งบอกชัดเจนว่า หนังสือของลูกานั้น บางส่วนถูกออกแบบเพื่อให้เซอโอฟิลัสมีความสนใจในสิ่งต่างๆ ที่เขาได้รับการสอนมา กล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ ลูกาเขียนขึ้นเพื่อยืนยันคำสอนแก่เซอโอฟิลัส

เมื่อเห็นแล้วว่า ลูกาอ้างชัดเจนถึงเซอโอฟิลัส ในฐานะผู้อ่านคนแรกของท่าน ก็เป็นประโยชน์ที่เราจะคิดถึงผู้รับสารดั้งเดิมของลูกาในวงกว้างขึ้น

ผู้รับสารวงกว้าง

จากที่เราอ่านพบในส่วนอื่น ๆ ของพันธสัญญาใหม่ ก็ไม่ยากเลยที่จะเห็นว่าคริสตจักรต่าง ๆ ในศตวรรษแรกนั้นเผชิญความลำบากหลายประเด็น ตามที่ลูกาได้เน้นย้ำในหนังสือกิจการ ประวัติศาสตร์ที่ลูกาบันทิกนั้น กล่าวถึงความไม่ลงรอยระหว่างผู้เชื่อชาวยิว และชาวต่างชาติ รวมทั้งความแตกแยกที่เกิดจากการนำของอัครทูต และผู้สอนศาสนาที่แตกต่างกัน บันทิกของลูกาชี้ไปที่ข้อผิดพลาดด้านหลักคำสอนที่นำมาเผยแพร่โดยผู้สอนเท็จ กิจการก็ให้ความสำคัญกับความไม่ลงรอยระหว่างคริสตจักร และการปกครองของรัฐบาลเช่นกัน นอกจากนี้ยังเน้นประเด็นต่าง ๆ ที่สตรีและคนยากจนต้องเผชิญด้วย หนังสือกิจการบันทึกการกดขี่ข่มเหง ความเจ็บปวด และการถูกจองจำ นอกจากนี้ กิจการยังกล่าวถึงหลักคำสอน ศีลธรรม และแนวปฏิบัติ เนื่องจากคริสตจักรต่าง ๆ ที่กำลังเติบโตในศตวรรษแรก ๆ นั้นประสบความลำบากต่อประเด็นในลักษณะเหล่านี้

เนื่องจากลูกาเขียนหนังสือกิจการ โดยให้ความสำคัญกับหลายประเด็นในวงกว้าง จึงดูเหมือนเหตุผลที่จะสันนิษฐานว่าท่านเจตนาเขียนถึงผู้เชื่อที่หลากหลาย ท่านใส่ใจที่จะช่วยทั้งเซอโอฟิลัส และคริสตจักรยุคแรกทั้งหมดให้รับมือกับความท้าทายมากมายที่เผชิญอยู่ได้

บริบททางสังคม

เมื่อได้พิจารณาช่วงเวลาเขียน และผู้รับสารดั้งเดิมของหนังสือกิจการแล้ว เราก็พร้อมที่จะให้ความสำคัญกับประเด็นที่สาม นั่นคือ บริบททางสังคมโดยทั่วไปในงานเขียนของลูกา ได้แก่ ลักษณะของสังคมโลกเมื่อหนังสือกิจการถูกเขียนขึ้น ยิ่งเราสามารถเข้าใจเกี่ยวกับพลังทางสังคมที่มีอิทธิพลในช่วงเวลาของลูกามากเท่าใด เราก็จะเข้าใจลักษณะอันหลากหลายในหนังสือของท่านมากเท่านั้น

เราจะสำรวจบริบททางสังคมของหนังสือลูกา โดยดูที่ลักษณะอันเป็นศูนย์กลางแห่งวิถีชีวิตในคริสตจักรศตวรรษแรกสองประการ คือ หนึ่ง การปกครอง และอำนาจของจักรวรรดิโรม และสอง สัมพันธภาพใหม่ระหว่างคริสตจักร และชาวยิว เราจะเริ่มที่จักรวรรดิโรมก่อน

จักรวรรดิโรม

ก่อนดูกาเขียนหนังสือกิจการ จักรวรรดิโรมก็ได้ยึดครองและควบคุม โลกแถบเมดิเตอร์เรเนียนทั้งสิ้นแล้ว และได้ขยายอิทธิพลไปไกลถึงบริเวณที่ในปัจจุบัน คือ อังกฤษ แอฟริกาตอนเหนือ และเอเชียบางส่วน ในช่วงเวลาของคริสตจักรยุคแรก จักรวรรดิโรมกำลังเติบโตขึ้น โดยผนวกชนชาติ และดินแดนต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร ในกระบวนการนี้ จักรวรรดิโรมมีอิทธิพลลึกซึ้งต่อทุกแง่มุมของสังคม ในด้านค่านิยม เป้าหมาย และความเชื่ออันเป็นลักษณะเฉพาะของคน ไม่ต้องสงสัยเลยว่าอิทธิพลใหญ่หลวงที่สุดที่โรมมีเหนือดินแดนที่ยึดครองก็คือ ด้านการเมือง และเศรษฐกิจ หนึ่งในประเด็นหลักทางการเมืองของจักรวรรดิโรมก็คือ การดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความจงรักภักดีภายในจักรวรรดิโดยการใช้กำลังควบคุมเหนือผู้ปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

ชาติที่ถูกยึดครอง ได้รับอนุญาตให้ปกครองท้องถิ่นตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่รัฐบาลท้องถิ่นของชาติเหล่านั้นมักถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบ และต้องอยู่ภายใต้ลำดับชั้นการปกครองของโรมเสมอ เช่น หนังสือกิจการกล่าวถึงผู้ว่าการจากโรมสองคนที่ปกครองแคว้นซีซาริยา นั่นคือ เฟลิซ และเฟสตุส ซึ่งปกครองทั้งดินแดนยูเดียจากซีซาริยา นอกเหนือจากการควบคุม การเก็บภาษี พวกเขายังรับผิดชอบรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ของจักรวรรดิโรมที่ตนดูแล จักรวรรดิโรมยังได้ใช้อิทธิพลทางวัฒนธรรม และการเมืองผ่านการบูรณาการให้พลเมืองโรมเป็นส่วนหนึ่งของประชากรของชาติได้ปกครองด้วย

บ่อยครั้ง โรมได้มอบที่ดินในดินแดนที่ยึดครองใหม่ให้แก่ทหารที่ปลดเกษียณ การปฏิบัติเช่นนี้ทำให้เกิดพื้นที่เฉพาะของพลเมืองโรมผู้ภักดีทั่วทั้งจักรวรรดิ และส่งเสริมค่านิยมและความมุ่งมั่นของโรมทั้งในบริบททางราชการและสังคม นี่คือเหตุผลที่หนังสือกิจการกล่าวถึงคนจากกรุงโรมเป็นครั้งคราว ย้อนไปตั้งแต่วันเพ็นเทคอสต์ เราอ่านพบในกิจการ 2:10-11 ว่ามี “ผู้มาเยือนจากกรุงโรม (ทั้งชายวัย กับผู้เข้าจารีต)” และแน่นอน โครเนลิอัส นายร้อยชาวโรมผู้ช่วยพระเจ้าในกิจการ 10 มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ข่าวประเสริฐ ตามที่กล่าวในหนังสือกิจการ

ยิ่งไปกว่านั้น วัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะของโรมเช่นกัน เช่นถนนหนทาง ตึกกรามบ้านช่องตระการตา และสถานที่ประชุมสาธารณะ การปกครองของโรมในแง่มุมนี้ได้อธิบายว่าเปาโล และคนอื่น ๆ เดินทางได้อย่างอิสระและปลอดภัยอย่างไร เมื่อพวกเขาออกไปทำพันธกิจประกาศข่าวประเสริฐ บรรดาอัครทูตก็ได้ใช้สถานที่สาธารณะเหล่านี้ในการประกาศข่าวประเสริฐ เมื่อพวกเขาเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

ลักษณะสำคัญที่สุดของอาณาจักร โรมต่อคริสตจักรยุคแรกน่าจะเป็นอิทธิพลที่มีต่อศาสนาต่าง ๆ ของประชาชนที่โรมปกครอง

ในเวลาที่ถูกเขียนงานนั้น มีบุรุษผู้หนึ่งขึ้นเป็นศูนย์กลางของจักรวรรดิโรม นั่นคือ จักรพรรดิซีซาร์ ซีซาร์ไม่ได้ถูกมองว่าเป็นแค่เจ้าชีวิตของประชาชน และอาณาจักรเท่านั้น แต่เป็น “ผู้ช่วยให้รอด” (“soter”) ของประชาชนด้วยการโฆษณาชวนเชื่อของโรม ซีซาร์ปลดปล่อยประชาชนจากความวุ่นวาย และความมืดมน การขยายอาณาเขตของจักรวรรดิโรมก็ถูกนำเสนอว่าเป็นการขยายอาณาเขตแห่งการช่วยให้รอดของจักรพรรดิ โดยปลดปล่อยประชาชนให้เป็นอิสระจากอำนาจเผด็จการของกษัตริย์ของพวกเขาและนำทุกคนเข้าอยู่ภายใต้การปกครองด้วยเมตตาธรรมของโรม

ในพื้นที่ส่วนใหญ่ ประชาชนได้ปกครองได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมส่วนมากทางศาสนาของตนต่อไป แต่ก็ถูกกำหนดให้ยอมรับความยิ่งใหญ่ของซีซาร์ และเทพเจ้าดั้งเดิมของโรม ดังนั้นในบางแง่มุมแล้ว ชาวิวและคริสเตียนส่วนใหญ่ในศตวรรษแรกจึงเป็นพลเมืองที่นำเคารพของโรม แต่ชาวิวและคริสเตียนที่สัจซื่อต่อพระเจ้าก็ไม่ยอมรับความยิ่งใหญ่ในศาสนาของโรม จักรวรรดิโรมนั้นกำหนดให้ความเชื่อของชาวิวเป็น “ศาสนาตามกฎหมาย” และประนีประนอมกับความเชื่อคริสเตียนอย่างมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แม้จะยังมีการกดขี่คนทั้งสองกลุ่มอยู่ก็ตาม โรมพยายามขยายอิทธิพลไปทุกหนแห่งเท่าที่ทำได้โดยผ่านการควบคุมของรัฐบาล ประชากร โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณะ และศาสนา

เราได้เห็นบริบททางสังคมของหนังสือกิจการภายใต้อิทธิพลต่าง ๆ ของจักรวรรดิโรมแล้ว ต่อไป เราก็พร้อมจะศึกษาอีกมิติที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมในเวลาที่ถูกเขียนงานขึ้น นั่นคือ สัมพันธภาพระหว่างชาวิวที่ไม่เชื่อและคริสตจักรยุคแรก

ชาวิว

เราจะพิจารณาสัมพันธภาพระหว่างชาวิว และคริสตจักรยุคแรก ก่อนอื่น เราจะมุ่งไปที่ความเชื่อมโยงอันลึกซึ้งระหว่างทั้งสองกลุ่ม และจากนั้น โดยการสำรวจความแตกต่างพื้นฐานระหว่างทั้งสองกลุ่ม ให้เรารื้อฟื้นที่ความเชื่อมโยงระหว่างคนสองกลุ่มนี้

คริสตจักรยุคแรกนั้นมีมรดกบางอย่างร่วมกับชาวิว ชัดเจนว่า ในโลกปัจจุบันเรามักจะต้องเตือนความจำของเราถึงความจริงที่ว่าพระเยซูเป็นชาวิว อัครทูตที่ปวงก็เป็นชาวิว และในช่วงแรก คริสตจักรเองก็ประกอบด้วยชาวิวที่กลับใจใหม่เป็นส่วนใหญ่ จึงไม่น่าแปลกใจความรู้สึกนึกคิดของคริสตจักรยุคแรกนั้น ความภักดีต่อพระเมสสิยาห์ของชาวิว ผู้ที่ถูกสัญญาไว้ มีนัยยะสื่อถึงความสัจซื่อในบางลักษณะต่อศาสนายูดาห์ด้วย

จากหนังสือกิจการ หลายคนในคริสตจักรยุคแรกไปพระวิหารเพื่อนมัสการ พบปะในธรรมศาลาเพื่อฟังพระวจนะ และมีความชื่นชมในจารีตประเพณีหลายอย่างของชาวิว ตัวอย่างหนึ่งได้แก่คำพูดของเปาโลในกิจการ 13:32-33:

“พวกเราแจ้งข่าวประเสริฐนี้แก่ท่าน คือสิ่งที่พระเจ้าได้ทรงสัญญาไว้กับเหล่าบรรพบุรุษของเรา พระองค์ได้ทรงกระทำให้สำเร็จแล้วเพื่อพวกเราผู้เป็นลูกหลาน ของคนเหล่านั้น โดยทรงให้พระเยซูเป็นขึ้นตามที่เขียนไว้ในสคฺดุิมบทที่สองว่า “เจ้าเป็นบุตรของเรา วันนี้เราได้เป็นบิดาของเจ้า” (กิจการ 13:32-33)

เปาโลและผู้ร่วมเดินทางได้สร้างความผูกพันกับชาวิวในธรรมศาลา โดยกล่าวถึงเหล่า “อัครบิดา” ว่าเป็น “บิดาของเรา” และกล่าวถึงคริสเตียนอย่างเราว่าเป็น “ลูกหลานของท่านเหล่านั้น”

นอกจากนั้น คริสตจักรยุคแรกและชุมชนชาวิวโดยทั่วไปต่างก็ยึดมั่นในพระคัมภีร์เล่มเดียวกัน ในหนังสือกิจการ คริสเตียนอ้างอิงถึงพระคัมภีร์เป็นประจำเมื่อพวกเขาประกาศข่าวประเสริฐในบริบทของชาวิว

กิจการ 17:1-3 บันทึกว่าเปาโลหันไปใช้พระคัมภีร์อย่างไรเมื่อประกาศพระคริสต์แก่ชาวอีฟ ลองฟังถ้อยคำของลูกา:

เมื่อผ่านเมืองอัมฟีโปลิสและเมืองอปอลโลเนียแล้ว พวกเขาที่มาถึงเมืองเธสะโลนิกาซึ่งมีธรรมศาลาของพวกอีฟ เปาโลเข้าไปในธรรมศาลาตามที่เขาเคยปฏิบัติมา และในวันสะบาโตทั้งสามสัปดาห์เปาโลได้ยกข้อพระคัมภีร์ มาอภิปรายกับพวกเขา ซึ่งแจ่มและพิสูจน์ว่า พระคริสต์ต้องทนทุกข์และเป็นขึ้นจากตาย เปาโลกล่าวว่า “พระเยซูผู้นี้ที่ข้าพเจ้าประกาศแก่พวกท่านคือพระคริสต์” (กิจการ 17:1-3)

ยิ่งไปกว่านั้น

ความเชื่อมโยงอันลึกซึ้งระหว่างคริสต์ศาสนาและศาสนายูดาห์ส่งผลให้มีปฏิสัมพันธ์อันสำคัญระหว่างหน่วยงานราชการของอีฟและคริสตจักรยุคแรกด้วย

จากหนังสือกิจการ ความกล้าหาญของคริสตจักรยุคแรกในการประกาศข่าวประเสริฐเรื่องพระคริสต์ มักนำไปสู่ความขัดแย้งกับหน่วยงานราชการของอีฟ แต่คริสเตียนยุคแรกก็ยอมรับผู้นำชาวยิวมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และต่อต้านพวกเขาเพียงแค่นครณิที่พวกเขาสั่งชาวยิวให้ขัดพระบัญชาของพระเจ้าเท่านั้น

แม้จะมีความเชื่อมโยงลึกซึ้งระหว่างชาวยิว และคริสตจักรยุคแรก แต่ทั้งสองกลุ่มก็แยกจากกันด้วยความแตกต่างพื้นฐานหลายประการ ความแตกต่างแรกพื้นฐานแรกสุดได้แก่การที่คริสเตียนและชาวยิวที่ไม่เชื่อมีความเห็นต่างกันเกี่ยวกับตัวบุคคล (ตัวตน) และพันธกิจของพระเยซู คริสตจักรนั้นประกาศว่าพระเยซู คือพระเมสสิยาห์ผู้ได้พิชิตความตายและกำลังทรงสร้างทุกสิ่งขึ้นใหม่ โดยเริ่มต้นที่การคืนพระชนม์ของพระองค์เอง แต่ชาวยิวที่ไม่เชื่อมองว่าเป็นไปไม่ได้ที่มนุษย์ที่ถูกตรึงบนกางเขน ในฐานะอาชญากรจะเป็นพระเมสสิยาห์ที่ถูกสัญญาไว้ ความแตกต่างนี้ก่อให้เกิดความริ้วฉันทะหว่างคริสเตียนและชาวยิวที่ไม่ใช่คริสเตียน ซึ่งต่อเนื่องมาจนถึงแม้กระทั่งสมัยของเราในปัจจุบัน

สอง ในขณะที่คริสตจักรยุคแรกและผู้นำชาวยิวเห็นพ้องกันเรื่องอำนาจของพระคัมภีร์ภาษาฮีบรู แต่พวกเขาไม่เห็นพ้องกันอย่างสิ้นเชิงเกี่ยวกับการตีความที่ถูกต้องของพระคัมภีร์ภาษาฮีบรู โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระเยซู คริสตจักรยุคแรกเชื่อว่าความหวังที่กล่าวถึงในพระคัมภีร์ภาษาฮีบรูเกี่ยวกับพระเมสสิยาห์ที่จะเสด็จมานั้น ถูกทำให้สำเร็จเป็นจริงแล้วในพระเยซู แต่ชาวยิวที่ไม่เชื่อปฏิเสธความเข้าใจนี้ ในศาสนายูดาห์เองก็มีหลายฝ่ายที่มีมุมมองแตกต่างกันมากมาย แต่ส่วนใหญ่มองว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะยอมรับว่าพระเยซูได้ทำให้ความหวังในองค์พระเมสสิยาห์ตามพันธสัญญาเดิมนั้นสำเร็จเป็นจริงแล้ว

ประเด็นที่สาม คริสตจักรยุคแรก และชาวยิวในศตวรรษแรกมีความแตกต่างกันในมุมมองเรื่องชาวต่างชาติ โดยส่วนใหญ่แล้ว ชาวยิวที่เคร่งครัดจะไม่สมาคมกับชาวต่างชาติ แต่ในทางกลับกัน ชาวต่างชาติมากมายที่ไม่ได้รับสืบทอดรู้สึกชื่นชมกับความเชื่อและคำสอนด้านจริยธรรมของศาสนายูดาห์ถึงขนาดที่พวกเขาเข้าร่วมกับธรรมศาลาท้องถิ่นของชาวยิวและเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็น “ผู้ยำเกรงพระเจ้า” ผู้ยำเกรงพระเจ้าเหล่านี้ได้รับความเคารพเหนือชาวต่างชาติอื่น ๆ แต่พวกเขาก็ไม่ใช่สมาชิกสมบูรณ์ของชุมชนชาวยิว ชาวต่างชาติที่กลับใจหันมานับถือศาสนา ยูดาห์ต้องผ่านพิธีแรกเข้า ซึ่งรวมถึงพิธีบัพติศมา พิธีสูหนัด และต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมต่าง ๆ ของชาวยิว

ในขณะที่คริสเตียนชาวียุคแรกเริ่มต้นด้วยความเข้าใจเดียวกันนี้เกี่ยวกับชาวต่างชาติ พวกเขาไม่ค่อย ๆ เข้าใจว่าชาวต่างชาติที่ติดตามพระคริสต์ก็จะได้รับสถานภาพสมบูรณ์ในคริสตจักรของพระคริสต์ด้วย เมื่อคำนึงถึงการเปิดเผยใหม่ ๆ จากพระวิญญาณบริสุทธิ์ คริสตจักรยุคแรกได้กำหนดว่าความเชื่อในพระคริสต์ ซึ่งแสดงออกโดยผ่านการสารภาพบาป และการรับบัพติศมานั้น ก็เพียงพอแล้วสำหรับการเป็นสมาชิกในคริสตจักร ดังนั้น บรรดาอัครทูตจึงยึดถือปฏิบัติที่จะประกาศข่าวประเสริฐแห่งความเป็นพระผู้เป็นเจ้าสากลของพระคริสต์แก่ทั้งชาวยิวและชาวต่างชาติ โดยยอมรับในของประทานและการปฏิบัติพันธกิจของคนทั้งสองกลุ่ม เมื่อคริสตจักรเติบโตขึ้น ชาวยิวเหล่านี้เข้าใจว่าพระเจ้ากำลังใช้ชาวต่างชาติให้สำเร็จเป็นจริงซึ่งความหวังแห่งแผ่นดินของพระเจ้าที่พระองค์ได้ขยายออกมามหาสมุทรของพระองค์ในพันธสัญญาเดิม จึงไม่น่าแปลกใจที่สิ่งนี้นำไปสู่ความขัดแย้งมากมายระหว่างชาวยิวที่ไม่เชื่อและคริสเตียนยุคแรก

การได้รู้รายละเอียดบางอย่างเกี่ยวกับช่วงเวลาที่ถูกเขียน ผู้รับสารที่ถูกเขียนถึง และบริบททางสังคมในขณะที่ท่านเขียน จะช่วยเราในการศึกษาหนังสือกิจการได้มาก ทำให้เราพร้อมที่จะเห็นความสำคัญของปัญหาที่ถูกต้องรับมือด้วยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเข้าใจวิถีแก้ปัญหาของท่าน และการประยุกต์แนวทางเหล่านั้นเข้ากับชีวิตของเราในปัจจุบัน

ภูมิหลังทางศาสนศาสตร์

เราได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้เขียน และบริบททางประวัติศาสตร์ของกิจการแล้ว บัดนี้ เราก็คงพร้อมจะสำรวจหัวข้อหลักที่สามในบทเรียนนี้ นั่นคือ ภูมิหลังทางศาสนศาสตร์ของหนังสือกิจการ

เมื่อเราศึกษาหนังสือกิจการ ก็มีคำถามด้านศาสนศาสตร์มากมายเกิดขึ้นในใจ ลูกาเรียนรู้มุมมองด้านศาสนศาสตร์ของท่านจากที่ใด? ท่านตัดสินใจอย่างไรว่าปัญหาใดต้องกล่าวถึงและปัญหาใดต้องละเว้น? หลักการสำคัญใดเป็นแนวทางการเขียนของท่าน? ซึ่งคำตอบคำถามเหล่านี้พบได้ในภูมิหลังทางศาสนศาสตร์ของลูกา

เราจะอภิปรายภูมิหลังทางศาสนศาสตร์ของกิจการ โดยแบ่งออกเป็นสามส่วน หนึ่ง เราจะสำรวจรากฐานของศาสนศาสตร์ของลูกาในพันธสัญญาเดิม สอง เราจะพิจารณาว่าศาสนศาสตร์ของท่านได้รับอิทธิพลอย่างไรจากความเชื่อเกี่ยวกับแผ่นดินของพระเจ้าในยุคพระเมสสิยาห์ และสาม เราจะชี้ให้เห็นว่าพระกิตติคุณของลูกา ซึ่งเป็นงานเขียนเล่มแรกของลูกา ช่วยเราอย่างไรให้เข้าใจสารของท่านในกิจการ เราจะเริ่มที่รากฐานในพันธสัญญาเดิมสำหรับหนังสือกิจการ

พันธสัญญาเดิม

พันธสัญญาเดิมนั้นมีอิทธิพลต่องานเขียนของลูกาอย่างน้อยสองแนวทาง คือ หนึ่ง ลูกาได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากมุมมองในพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โดยทั่วไป สอง ท่านได้รับผลกระทบอย่างลึกซึ้งโดยเฉพาะจากประวัติศาสตร์ของอิสราเอลที่ถูกกำหนดในพันธสัญญาเดิม เราจะเริ่มโดยศึกษาว่ามุมมองในพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โดยทั่วไปให้ความเข้าใจด้านศาสนศาสตร์แก่ลูกาอย่างไร

ประวัติศาสตร์

ในงานเขียนยิ่งใหญ่ที่ชื่อ “ไตร่ตรอง” (“Pensées”) เบลาช ปาสกาล นักปรัชญาคริสเตียนสมัยศตวรรษที่ 17 กล่าวถึงมหาสมุทรสามประการที่มนุษย์ได้ยอมรับตลอดมาในประวัติศาสตร์ หนึ่งในนั้นท่านกล่าวถึงสง่าราศี และความงดงามของสิ่งทรงสร้าง ความมหัศจรรย์ที่แทรกซึมเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาลเพราะพระเจ้าสร้างทุกสิ่งมาดี สองท่านกล่าวถึงความขัดแย้งอันน่าฉงนระหว่างสง่าราศีดั้งเดิมของการทรงสร้าง และความสัมพันธ์อันน่าอนาถ และสาม ปาสกาลกล่าวถึงการทรงไถ่ ซึ่งเป็นความหวังว่าจะเป็นทางแก้ความขัดแย้งนี้ได้

การสะท้อนความคิดของปาสกาล คู่ขนานกับการที่พันธสัญญาเดิมแบ่งประวัติศาสตร์โลกออกเป็นสามยุคหลัก ได้แก่การทรงสร้าง การล้มลงในความบาป และการทรงไถ่ และในกิจการ ลูกาเขียนเกี่ยวกับคริสตจักรยุคแรกในแนวทางที่สะท้อนถึงมุมมองประวัติศาสตร์สามยุคดังกล่าวด้วย

ลองพิจารณาเหตุการณ์ทรงสร้าง ในปฐมกาล 1 พระเจ้าเตรียมโลกนี้ให้เป็นพื้นที่ขยายจากอาณาจักรในสวรรค์ของพระองค์ พระองค์วางระเบียบให้จักรวาล ทรงก่อร่างสร้างสวรรค์ที่ (สวน) เอดิน ทรงวางมนุษย์ที่เป็นพระฉายาของพระองค์ไว้ในสวรรค์นั้น และบัญชาให้มนุษย์ทวีจำนวนขึ้นและปกครองเหนือโลกนี้ โดยเริ่มจากเอดิน และขยายออกไปจนถึงสุดปลายแผ่นดินโลก โดยสังเขป พระเจ้าได้เตรียมสิ่งต่าง ๆ ไว้สำหรับพัฒนาการสมบูรณ์ของแผ่นดินของพระองค์บนโลกนี้

การที่ลูกาตระหนักถึงแนวคิดสำคัญในพันธสัญญาเดิมนั้นเห็นได้ชัดในหลายส่วนของกิจการ เช่น ใน 4:24-30 เปโตร และยอห์นกล่าวถึงการทรงสร้างว่าเป็นหลักฐานแห่งความเป็นกษัตริย์ที่พระเจ้าเป็นเจ้าเหนือแผ่นดินโลก ใน 14:15-17 เปาโล และบารนาบัสพูดถึงการทรงสร้างว่าเป็นพื้นฐานของการปกครองของพระเจ้าเหนือชนชาติทั้งปวง ใน 7:49 สดเฟนยืนยันว่าพระเจ้าได้สร้างโลกนี้ให้เป็นแท่นรองพระบาทของพระองค์ ฟังคำพูดของเปาโลในกรุงเอเธนส์ในกิจการ 17:24-27:

“พระเจ้าองค์นี้ผู้ทรงสร้างโลกและสรรพสิ่งในโลกทรงเป็นเจ้าเหนือฟ้าสวรรค์และแผ่นดินโลก พระองค์ไม่ได้ประทับในวิหารที่สร้างขึ้นด้วยน้ำมือมนุษย์ และไม่ได้พึ่งการปรนนิบัติจากมือมนุษย์เสมือนหนึ่งว่าทรงต้องการสิ่งใดเพราะพระองค์เองคือผู้ประทานชีวิต ลมปราณ และสิ่งอื่น ๆ ที่ปวงแก่มนุษย์ จากมนุษย์เพียงคนเดียวพระองค์ทรงสร้างมนุษย์ทุกชาติให้อาศัยทั่วพิภพ พระองค์ทรงกำหนดเวลาและเขตแดนที่พวกเขาจะอยู่ พระเจ้าทรงทำเช่นนี้เพื่อมนุษย์จะได้แสวงหาพระองค์ เชื่อว่าพวกเขาจะไขว่คว้าหาพระองค์และพบพระองค์ แต่ว่าพระองค์ไม่ได้ทรงอยู่ไกลจากเราแต่ละคนเลย (กิจการ 17:24-27)

จากข้อความนี้ ภูมิหลังของพันธกิจข่าวประเสริฐของเปาโลย้อนกลับไปถึงการทรงสร้าง พระเจ้า คือ พระผู้เป็นเจ้าผู้สร้างโลก และทุกสิ่งในโลกนี้ พระองค์วางระเบียบให้โลกนี้เพื่อมนุษย์จะแสวงหาพระองค์ ยืนมีออกมาหาพระองค์ และพบพระองค์ พันธกิจข่าวประเสริฐของเปาโลเติบโตขึ้นจากจุดประสงค์ที่พระเจ้าได้สถาปนาตั้งแต่สร้างโลก ด้วยการครอบคลุมรายละเอียดเหล่านี้ในหนังสือของท่าน ลูกาบอกว่าเป็นประเด็นหลักแห่งการทรงสร้างนั้นสำคัญต่อความเข้าใจของท่านเกี่ยวกับคริสตจักรยุคแรก

ในทำนองเดียวกัน การตระหนักของลูกาถึงการที่มนุษย์ล้มลงในความบาปก็เป็นจุดเด่นของหนังสือกิจการ เราทราบจากปฐมกาล 3 ว่า หลังจากพระเจ้าได้สร้างมนุษย์แล้ว อาดัม และเอวาถูกขับไล่จากสวนเอเดน และผลลัพท์นั้นร้ายแรงอย่างยิ่ง จากพันธสัญญาเดิม มนุษย์มีบทบาทศูนย์กลางอันสำคัญอยู่ใน โลกนี้ จนถึงขนาดที่เมื่อเขาล้มลงในความบาป ก็ทำให้มนุษยชาติทั้งปวงตกอยู่ภายใต้คำสาปแห่งความตาย และทำให้สิ่งทรงสร้างทั้งปวงต้องเสื่อมไปด้วย

ลูกาเขียนถึงหาชนะของความบาปตลอดหนังสือกิจการหลายตอนด้วยกัน เราเห็นการอ้างอิงถึงการล้มลงในคำเทศนาของเปโตรใน 2:38 และ 3:19 การสู้ความของอัครทูตต่อสภาซานเฮดรินใน 5:29-32 ในถ้อยคำของเปาโลที่มีไปถึงผู้อาวุโสในเมืองเอเฟซัสใน 20:18-35 และคำพูดของเปาโลต่อหน้ากษัตริย์อากริปปาในกิจการ 26:20

หนังสือกิจการชี้ให้เห็นครั้งแล้วครั้งเล่าว่า ทุกสิ่งในการทรงสร้าง โลกทางกายภาพ โครงสร้างเศรษฐกิจของเรา ระบบการเมืองของเรา และแม้กระทั่งคริสตจักรเอง ล้วนประสบความเจ็บปวดเพราะการที่มนุษย์ล้มลงในความบาป

แต่ที่น่ายินดีก็คือ ประวัติศาสตร์ของลูกาในกิจการก็บ่งบอกด้วยว่า ท่านมิได้เชื่อเพียงแค่ว่าสอนในพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับการทรงสร้างและการล้มลงเท่านั้น แต่ได้ยอมรับสิ่งที่พันธสัญญาเดิมกล่าวเกี่ยวกับการทรงไถ่ด้วย ความบาปทำให้มนุษยชาติและการทรงสร้างเสื่อมลงอย่างน่าสยดสยอง แต่ลูกาก็รู้ว่าพระเจ้าไม่ได้ทิ้งโลกนี้ให้ไร้ความหวัง

พันธสัญญาเดิมสอนว่าพระเจ้าทรงดำเนินการทรงไถ่ หรือการช่วยมนุษย์ให้พ้นจากคำสาปแห่งความบาป อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ความบาปเข้ามาในโลกเป็นครั้งแรก แต่ยิ่งกว่านั้น ผู้เผยพระวจนะในพันธสัญญาเดิมได้พยากรณ์ด้วยว่าถึงวันหนึ่งที่ความบาปและคำสาปแห่งความบาปจะถูกกำจัดอย่างสิ้นเชิง เมื่อลูกาเขียนหนังสือกิจการ บ่อยครั้ง ท่านแสดงความเชื่อว่าการทรงไถ่ที่กำลังมาถึงโลก โดยผ่านพันธกิจช่วยให้รอดของพระคริสต์ ประเด็นหลักนี้ปรากฏตลอดหนังสือกิจการ

เพื่อเป็นตัวอย่าง เราพบประเด็นหลักเรื่องการทรงไถ่ในคำเทศนาของเปโตรใน 2:21-40; การสู้ความของอัครทูตต่อสภาซานเฮดรินใน 5:29-32; คำพูดของทูตสวรรค์ต่อ โครเนลิอัสใน 11:14; คำพูดของเปาโลในธรรมศาลาที่เมืองอันท็อกแห่งแคว้นปิสิดีใน 13:23; คำโต้แย้งของเปโตรในสภาที่กรุงซุสเสมใน 15:7-11; และถ้อยคำของเปาโลและซิลาสต่อผู้คุมในเมืองฟิลิปปีใน 16:30-31

เมื่อศึกษาหนังสือกิจการ เราต้องไม่ลืมว่า ลูกาได้รับอิทธิพลจากมุมมองในพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โลกขณะที่ท่านเขียน นี่คือเหตุผลที่บ่อยครั้งมากกว่าท่านได้บันทึกช่วงเวลาในศตวรรษแรกที่สะท้อนถึงขอบข่ายอันกว้างขวางของประวัติศาสตร์โลก ตั้งแต่การทรงสร้าง ถึงการล้มลงในความบาป ไปจนถึงการไถ่ของพระคริสต์

เมื่อเราได้ศึกษามุมมองของพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โดยทั่วไปแล้ว เราที่พร้อมจะหันไปสู่มุมมองเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อิสราเอลโดยเฉพาะ และดูว่าบันทึกของลูกาในกิจการพึ่งพาประวัติศาสตร์ของชนชาติพิเศษนี้ได้อย่างไร

อิสราเอล

ดูกาพึงพาประวัติศาสตร์ของอิสราเอลมากมายหลายทางในการเขียนกิจการ เพื่อแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง เราจะจำกัดการอภิปรายของเราไว้ที่สามเหตุการณ์จากประวัติศาสตร์ของอิสราเอล นั่นคือ การที่พระเจ้าทรงเลือกอับราฮัม การอพยพภายใต้โมเสส และการสถาปนาราชวงศ์ของดาวิด ก่อนอื่น เราจะพิจารณาว่า การที่พระเจ้าเลือกอับราฮัมให้ข้อมูลอย่างไรแก่ประวัติศาสตร์ของดูกา

ปฐมกาล 12:1-3 บันทึกการที่พระเจ้าเลือกอับราฮัมให้เป็นบิดาของชนชาติพิเศษ เราอ่านพบดังนี้:

องค์พระผู้เป็นเจ้าได้เคยตรัสกับอับราฮัมว่า “จงละบ้านเมืองของเจ้า วงศ์ตระกูลของเจ้า และครอบครัวบิดาของเจ้าเพื่อไปยังดินแดนที่เราจะสำแดงแก่เจ้า “เราจะทำให้เจ้าเป็นชนชาติใหญ่ และเราจะอวยพรเจ้า เราจะทำให้ชื่อเสียงของเจ้าเลื่องลือ และเจ้าจะเป็นพร เราจะอวยพรบรรดาผู้ที่อวยพรเจ้า และเราจะสาปแช่งบรรดาผู้ที่แช่งเจ้า ทุกชนชาติทั่วโลก จะได้รับพรผ่านทางเจ้า” (ปฐมกาล 12:1-3)

จากตอนนี้ พระเจ้าเรียกอับราฮัมให้ไปยังแผ่นดินพระสัญญาด้วยสองจุดประสงค์หลัก

จุดประสงค์แรก อับราฮัมจะเป็นบิดาของชนชาติที่ยิ่งใหญ่ ท่านจะมีชื่อเสียงและได้รับพระพรมากมาย ทั้งด้านจิตวิญญาณและวัตถุ พระพรของพระเจ้าต่ออับราฮัมและลูกหลานของท่านจะเป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ว่า ยังมีความหวังในความรอดจากพระเจ้า แม้ในโลกที่ล้มลงนี้

แต่ในอีกด้านหนึ่ง การทรงเรียกของพระเจ้าขยายไปไกลกว่าสิ่งที่อับราฮัมและลูกหลานของท่านจะได้รับ โดยผ่านทางอับราฮัม มนุษย์ทั้งสิ้นบนโลกนี้จะได้รับพระพร อับราฮัมและลูกหลานของท่านจะกลายเป็นช่องทางแห่งพระพรของพระเจ้าไปสู่ครอบครัวทั้งปวงบนโลกนี้

สองจุดเน้นหลักของการที่พระเจ้าเลือกอับราฮัมนี้ เป็นพื้นฐานของความคิดของดูกา ดังปรากฏในกิจการ ในด้านหนึ่ง ดูการรายงานบ่อยครั้งว่า พระพรแห่งความรอดในพระคริสต์มาถึงชาวยิว ซึ่งเป็นลูกหลานของอับราฮัม และทำให้พระสัญญาของพระเจ้าที่มีต่อท่านอัครบิดารนั้นสำเร็จเป็นจริงได้อย่างไร

แต่ในอีกด้านหนึ่ง ดูการเน้นเช่นกันว่า คริสเตียนชาวยิวจะนำข่าวประเสริฐของพระคริสต์ไปสู่ชาวต่างชาติได้อย่างไร ครั้งแล้วครั้งเล่า ดูการรายงานว่าชาวยิว เช่น ฟิลิป เปโตร เปาโล และบารนาบัส นำข่าวประเสริฐแห่งความรอดไปสู่โลกของชาวต่างชาติ สิ่งนี้ได้ทำให้พระสัญญาของพระเจ้าต่ออับราฮัมนั้นสำเร็จเป็นจริงด้วย

ประเด็นถัดมา มุมมองของดูกาในกิจการก็แสดงให้เห็นว่าท่านเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง โมเสส และคริสตจักร ในฐานะเป็นผู้ที่พระเจ้าบัญชาให้ทำการปลดปล่อย โมเสสได้นำอิสราเอลออกจากความเป็นทาสในอียิปต์ นำเสนอธรรมบัญญัติของพระเจ้าต่อชนชาตินี้ และกำหนดให้พวกเขาต้องรับผิดชอบต่อธรรมบัญญัตินั้น และในธรรมบัญญัติเดียวกันนั้น โมเสสพยากรณ์ว่า วันหนึ่งพระเจ้าจะส่งผู้เผยพระวจนะอย่างท่านมาอีกคนหนึ่ง เพื่อไถ่ถอนของพระองค์จากการเป็นทาสของความบาป

และตามที่ลูกาชี้ให้เห็นในกิจการ ผู้เผยพระวจนะที่เหมือนโมเสสนี้ ก็คือพระเยซู จงฟังถ้อยคำของสเตเฟนที่ลูกาบันทึกไว้ในกิจการ 7:37-39:

“โมเสสคนนี่เองที่บอกชนอิสราเอลว่า ‘พระเจ้าจะทรงส่งผู้เผยพระวจนะเช่นข้าพเจ้ามาคนหนึ่งสำหรับท่านจากหมู่ประชากรของพวกเขาเอง’ เขาอยู่กับชุมนุมชนในถิ่นกันดาร อยู่กับทูตสวรรค์ที่กล่าวกับเขานูซาเซินาย และอยู่กับบรรพบุรุษของเราทั้งหลาย และเขาได้รับพระวจนะอันทรงชีวิตซึ่งสืบทอดมาถึงเรา
“แต่เหล่าบรรพบุรุษไม่ยอมเชื่อฟัง กลับปฏิเสธเขา และมีใจปรารถนาจะกลับไปอียิปต์”
(กิจการ 7:37-39)

ในมุมมองของสเตเฟน พระเยซูคือ ผู้เผยพระวจนะที่โมเสสพยากรณ์ถึง ดังนั้น การปฏิเสธพระเยซูก็เท่ากับปฏิเสธโมเสสและธรรมบัญญัติด้วย เหมือนกับที่ชาวอิสราเอลในสมัยโบราณได้กระทำ เพื่อที่จะยึดมั่นอย่างแท้จริงใน โมเสส และธรรมบัญญัติ พวกเขาจะต้องต้อนรับพระคริสต์
จงพิจารณาว่าลูกาสรุปประเด็นสำคัญของถ้อยคำของเปาโลที่มีต่อผู้นำของชาวฮิวอย่างไรในกิจการ 28:23:

ตั้งแต่เช้าจดเย็นเปาโลอธิบายและประกาศเรื่องอาณาจักร ของพระเจ้าแก่พวกเขาและพยายามยกเหตุผลจากหนังสือ บทบัญญัติของโมเสส และหนังสือผู้เผยพระวจนะมาทำให้พวกเขาเชื่อพระเยซู (กิจการ 28:23)

สำหรับเปาโล และคนอื่น ๆ ในคริสตจักรยุคแรก การยอมรับโมเสสและธรรมบัญญัติ คือรากฐานของความศรัทธาในพระคริสต์ และความเชื่อนี้มีอิทธิพลต่อสิ่งที่ลูกาเขียนในกิจการ

ประเด็นที่สาม ลูกาได้รับอิทธิพลจากบันทึกเรื่องราวของศาสดาในพันธสัญญาเดิมของดาวิดในพันธสัญญาเดิม ยกที่จะจินตนาการว่ามีประเด็นอื่นใดในพันธสัญญาเดิมที่สำคัญต่อลูกามากกว่าการสถาปนาวงศ์วานของดาวิดให้เป็นราชวงศ์ถาวรเพื่อปกครองอิสราเอล

เมื่ออิสราเอลเติบโตขึ้นเป็นจักรวรรดิในพันธสัญญาเดิม พระเจ้าได้เลือกครอบครัวของดาวิดในฐานะราชวงศ์ถาวรเพื่อนำคนของพระองค์ แต่พันธสัญญาเดิมก็ได้คาดหมายถึงวันที่วงศ์วานของดาวิดจะขยายการครองราชย์ของพระเจ้าจากอิสราเอลไปสู่สุดปลายแผ่นดินโลก

เราได้อ่านพบในสดุดี 72:8, 17 ว่า:

ขอให้ท่านครอบครองจากทะเลฟากหนึ่งจดทะเลอีกฟากหนึ่ง
จากแม่น้ำนั้นจนสุดโลก...
ขอให้นามของท่านเลื่องลือตลอดกาล
และยังยืนตั้งดวงอาทิตย์
มวลประชาชาติจะได้รับพรเพราะท่าน
และพวกเขาจะเรียกท่านว่าผู้ได้รับพระพร (สดุดี 72:8, 17)

ตามที่สองข้อนี้ได้เปิดเผย อับราฮัมจะเป็นพระพรต่อชาวโลกก็โดยผ่านลูกหลานของท่าน คือดาวิด แต่ดาวิดก็จะไม่ได้ทำสิ่งนี้สำเร็จด้วยตัวของท่านเอง แท้จริงแล้ว หนึ่งในลูกหลานของท่านจะเป็นกษัตริย์ผู้ขยายการปกครองอันเต็มด้วยพระกรุณา และสันติไปทั่วทั้งโลก

ลูกาได้เขียนหนังสือกิจการบนพื้นฐานอันลึกซึ้งในความหวังต่อราชวงศ์ของดาวิด ท่านเข้าใจว่าพระเยซู คือบุตรของดาวิด เป็นกษัตริย์ผู้ปกครองแผ่นดินของพระเจ้า ผู้ที่กำลังขยายการครองราชย์ของพระองค์จากเยรูซาเล็มไปยังสุดปลายแผ่นดินโลกโดยผ่านคริสตจักร เพื่อเป็นตัวอย่าง ให้เราฟังถ้อยคำของยากอบที่สภากรุงเยรูซาเล็ม ซึ่งบันทึกในกิจการ 15:14-18:

ซีโมน ได้อธิบายให้เราฟังแล้วว่าตั้งแต่แรกพระเจ้าทรงแสดงความหวังของพระองค์ โดยเลือกคนต่างชาติบางคนมาเป็นประชากรของพระองค์ ทั้งนี้สอดคล้องกับคำของผู้เผยพระวจนะซึ่งเขียนไว้ว่า
 “หลังจากนี้เราจะกลับมา
 และจะสร้างเต็นท์ของดาวิดที่ล้มลงแล้วขึ้นมาใหม่
 เราจะสร้างสิ่งปรักหักพังขึ้นมาใหม่
 และเราจะทำให้สิ่งเหล่านั้นคืนสู่สภาพดี
 เพื่อบรรดาผู้ที่เหลืออยู่และชนต่างชาติทั้งปวงที่ได้ชื่อตามนาม
 ของเราจะแสวงหาองค์พระผู้เป็นเจ้า
 องค์พระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงกระทำสิ่งเหล่านี้”
 ซึ่งเป็นที่ทราบกันมาหลายยุคสมัย (กิจการ 15:14-18)

ในที่นี้ ยากอบอ้างอิงอาโมส 9:11-12 โดยอาโมสพยากรณ์ว่าพระเจ้าจะรื้อฟื้นราชวงศ์ของดาวิด และขยายการครองราชย์ของพระองค์ไปยังแผ่นดินของคนต่างชาติ จากที่ท่านกล่าวในตอนนี้อากอบเชื่อว่าความสำเร็จของข่าวประเสริฐท่ามกลางคนต่างชาติก็คือการกระทำให้ความหวังเหล่านี้ในพันธสัญญาเดิมสำเร็จเป็นจริง

ลูกาปรารถนาให้ผู้อ่านของท่านเข้าใจว่า พระเยซูเป็นทายาทแห่งพระสัญญาของอับราฮัม เป็นผู้เผยพระวจนะเหมือนโมเสส และเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์ดาวิด พระเยซูได้เสด็จขึ้นสู่ราชบัลลังก์ของพระองค์แล้ว และกำลังครอบครองโลกนี้โดยผ่านการประกาศข่าวประเสริฐ และการเติบโตของคริสตจักร พระองค์กำลังขยายแผ่นดินแห่งความรอดของพระองค์จากเยรูซาเล็มไปสู่สุดปลายแผ่นดินโลก ตามที่พันธสัญญาเดิมได้พยากรณ์ไว้

แผ่นดินของพระเจ้า

เมื่อได้ศึกษาการที่ลูกาพึ่งพาข้อมูลจากพันธสัญญาเดิมแล้ว เราก็พร้อมจะพิจารณาว่าแผ่นดินของพระเจ้ายุคพระเมสสิยาห์จะช่วยเสริมภูมิหลังทางศาสนศาสตร์ของหนังสือกิจการอย่างไร

การอภิปรายเรื่องแผ่นดินของพระเจ้าจะแบ่งออกเป็นสามส่วน หนึ่งในเราจะพิจารณาหลักศาสนศาสตร์เกี่ยวกับพระเมสสิยาห์ของชาวยิว ซึ่งแพร่หลายในศตวรรษแรก สอง

เราจะเน้นที่หลักศาสนศาสตร์ของยอห์นผู้ให้บัพติศมา และสาม

เราจะเปรียบเทียบมุมมองเหล่านี้กับหลักศาสนศาสตร์คริสเตียนเกี่ยวกับพระเมสสิยาห์ ซึ่งถูกสนับสนุน

เราจะเริ่มที่มุมมองทางศาสนศาสตร์ของชาวยิว

ศาสนศาสตร์ของชาวยิว

หลังจากหนังสือเล่มสุดท้ายของพันธสัญญาเดิมถูกเขียนขึ้นในศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล

อิสราเอลก็เข้าสู่ช่วงเวลาแห่งความมืดมนฝ่ายจิตวิญญาณ เป็นเวลาหลายร้อยปี

ชาวอิสราเอลส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ภายนอกแผ่นดินพระสัญญา

และผู้ที่อยู่ในแผ่นดินพระสัญญาก็ทุกข์ทรมานภายใต้ผู้ปกครองเผด็จการต่างชาติ แรกสุด ก็คือชาวบาบิโลน จากนั้นก็มีอียิปต์ เปอร์เซีย

ตามด้วยกรีก และในที่สุดก็คือโรม ผลจากการที่มีประวัติศาสตร์แห่งการทนทุกข์อันยาวนานนี้ก็คือ

ความหวังว่าพระเจ้าจะส่งพระเมสสิยาห์ผู้ปลดปล่อยมายังอิสราเอลจึงกลายมาเป็นหนึ่งในรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นที่สุดของศาสนศาสตร์ของชาวยิว

ความหวังในพระเมสสิยาห์ของชาวยิวปรากฏในหลายทิศทางแตกต่างกัน เช่น

พวกหัวรุนแรงเชื่อว่าพระเจ้าต้องการให้อิสราเอลทำให้วันแห่งพระเมสสิยาห์มาถึงโดยการก่อกบฏต่ออำนาจของโรม กลุ่มต่าง ๆ

ที่เน้นเรื่องวันสิ้นโลกเชื่อว่าพระเจ้าจะใช้วิธีแทรกแซงแบบเหนือธรรมชาติเพื่อทำลายศัตรูของพระองค์

และสถาปนาคนของพระองค์ให้เป็นผู้ชนะ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มบัญญัตินิยม (Nomism) เช่น พวกฟาริสี และสะดูสีซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี

ซึ่งเชื่อว่าพระเจ้าจะไม่แทรกแซง จนกระทั่งอิสราเอลเชื่อฟังธรรมบัญญัติอย่างแท้จริง หลายจุดในหนังสือกิจการ

ดูจากคำว่าชาวยิวมากมายปฏิเสธมุมมองของคริสเตียนเกี่ยวกับแผ่นดินของพระเมสสิยาห์

แม้ว่าความหวังของชาวยิวในองค์พระเมสสิยาห์จะแตกต่างกันมากมาย

แต่ดูจากเห็นว่าช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญในศาสนศาสตร์ของชาวยิวเกิดขึ้น โดยผ่านพันธกิจของยอห์นผู้ให้บัพติศมา

ยอห์นผู้ให้บัพติศมา

ทั้งพระกิตติคุณลูกาและหนังสือกิจการกล่าวว่า ยอห์น ผู้ให้บัพติศมาเรียกร้องให้คนสำนึกผิดอย่างแท้จริง

และได้ประกาศว่าตัวพระเมสสิยาห์กำลังจะนำแผ่นดินของพระเจ้ามาสู่โลกนี้ และยิ่งกว่านั้น ยอห์นยังได้ระบุอย่างถูกต้องว่า พระเยซู

คือ พระเมสสิยาห์ จึงฟังข้อความของยอห์นผู้ให้บัพติศมาในลูกา 3:16-17:

ยอห์นตอบพวกเขาทั้งหมดว่า “เราให้ท่านรับบัพติศมาด้วยน้ำ

แต่ผู้หนึ่งซึ่งทรงฤทธิ์อำนาจยิ่งกว่าเราจะเสด็จมาซึ่งเราไม่คู่ควร

แม้แต่จะแก้สายลมหงของพระองค์ พระองค์จะทรงให้ท่านรับบัพติศมาด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์

และด้วยไฟ พระองค์ทรงถือพลั่วพร้อมอยู่ในพระหัตถ์เพื่อจะทรง

เก็บกวาดลานนวดข้าว และเพื่อจะรวบรวมข้าวไว้ในยุ้งฉางของพระองค์

แต่พระองค์จะทรงเผาแกลบด้วยไฟอันไม่รู้ดับ” (ลูกา 3:16-17)

ในตอนนี้อยู่ที่ประภาคารอย่างถูกต้องว่า พระเมสสิยาห์จะนำพระพรอันยิ่งใหญ่และการชำระโดยพระวิญญาณบริสุทธิ์มา รวมถึงการพิพากษาด้วย แต่ตอนนั้นท่านเข้าใจผิด โดยคิดว่า พระเมสสิยาห์จะทำพันธกิจทั้งสิ้นนี้ให้สำเร็จในคราวเดียว

ขอห์นไม่ได้เห็นอนาคตว่าพระเมสสิยาห์จะนำความรอด และการพิพากษามาสู่โลกนี้เป็นระยะ ๆ หลังจากนั้น ขอห์นแปลกใจกับการที่พระเยซูยังไม่ได้ทำทุกสิ่งตามที่นักศาสนศาสตร์ชาวียต่าง ส่วนคาดหมายว่าพระเมสสิยาห์จะกระทำ ขอห์นรู้สึกกังวลใจอย่างยิ่ง จนถึงขนาดส่งผู้ส่งสารไปถามพระเยซูว่า พระองค์คือพระเมสสิยาห์จริง ๆ หรือไม่ ให้เราฟังว่าลูกาบรรยายคำถามว่าอย่างไรและพระเยซูตอบว่าอย่างไร ในลูกา 7:20-23:

เมื่อคนทั้งสองมาถึงก็ทูลพระองค์ว่า “ขอห์นผู้ให้บัพติศมาส่งพวกข้าพเจ้ามาทูลถามท่านว่า ‘ท่าน คือผู้ที่มานั้น หรือเราจะต้องคอยผู้อื่น?’”

... ดังนั้นพระองค์จึงตรัสกับสองคนนั้นว่า “จงกลับไปรายงานสิ่งที่ท่านได้เห็น ได้ยินแก่ขอห์น

คือคนตาบอดมองเห็นได้ คนง่อยเดินได้ คนโรคเรื้อนหายจากโรค คนหูหนวกกลับได้ยิน คนตายแล้วเป็นขึ้นมา และข่าวประเสริฐได้ประกาศแก่คนยากไร้

คนที่ไม่มีบุญเสียดความเชื่อไปเพราะเราก็เป็นสุข” (ลูกา 7:20-23)

เพื่อตอบคำถามของขอห์นผู้ให้บัพติศมา พระเยซูอ้างอิงถึงคำพยากรณ์มากมายเกี่ยวกับพระเมสสิยาห์จากหนังสืออิสยาห์ พระองค์ทำเช่นนี้เพื่อให้ขอห์นมั่นใจว่า พระองค์อยู่ในกระบวนการทำให้ความคาดหวังต่าง ๆ ในพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับพระเมสสิยาห์สำเร็จเป็นจริง แม้ว่าในเวลานั้นพระองค์ยังไม่สามารถทำให้สำเร็จก็ตาม พระเยซูยังได้หนุนใจขอห์นไม่ให้ห่อเหี่ยวกับแนวทางที่พันธกิจของพระองค์ในฐานะพระเมสสิยาห์กำลังเปิดเผยออกมา

กล่าวโดยสังเขป พันธกิจของพระเยซูในฐานะพระเมสสิยาห์ดูแตกต่างอย่างยิ่งจากสิ่งที่ถูกคาดหมายไว้ ความหวังของชาวยิวในพระเมสสิยาห์มุ่งไปที่อาณาจักรทางการเมืองบนโลกนี้ ที่จะเกิดขึ้นทันทีภายใต้การปกครองของพระเมสสิยาห์ เหมือนอาณาจักรที่ดาวิดปกครองเมื่อหลายร้อยปีก่อน แต่พระเยซูมิได้พยายามสถาปนาอาณาจักรลักษณะนี้ในช่วงการทำพันธกิจของพระองค์บนโลกนี้

เมื่อได้เข้าใจหลักศาสนศาสตร์ของชาวยิวเกี่ยวกับพระเมสสิยาห์และมุมมองของขอห์นผู้ให้บัพติศมาแล้ว เราก็พร้อมจะศึกษาศาสนศาสตร์ของคริสตจักรยุคแรกเกี่ยวกับพระเมสสิยาห์ และแผ่นดินของพระเจ้า

ศาสนศาสตร์คริสเตียน

ในงานเขียนของลูกา เช่นเดียวกับส่วนที่เหลือของพันธสัญญาใหม่ ศาสนศาสตร์คริสเตียนเกี่ยวกับพระเมสสิยาห์เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับข่าวประเสริฐ หรือข่าวดีของคริสเตียน เราสามารถสรุปข่าวประเสริฐในพันธสัญญาใหม่ในแนวทางต่อไปนี้:

ข่าวประเสริฐ คือการประกาศว่า แผ่นดินของพระเจ้าลงมายังโลกนี้โดยผ่านตัวบุคคล และพันธกิจของพระเยซู

ผู้เป็นพระเมสสิยาห์ และแผ่นดินของพระเจ้ากำลังขยายออกไปสู่ความสำเร็จบริบูรณ์

เมื่อพระเจ้าประทานความรอดแก่คนเหล่านั้นที่ต้อนรับและวางใจในพระเยซูในฐานะพระเมสสิยาห์

คุณจะสังเกตได้ว่าสารของข่าวประเสริฐนั้น เกี่ยวข้องกับสองแนวคิดสำคัญ ในด้านหนึ่ง เราได้พบสิ่งที่เราอาจเรียกว่า “ด้านวัตถุประสงค์” ของข่าวประเสริฐคริสเตียน แผ่นดินของพระเจ้ามาสู่โลกนี้โดยผ่านตัวบุคคล และพันธกิจของพระเยซู คุณเชื่อว่าในฐานะพระเมสสิยาห์ พระเยซูได้ทำให้ระยะสุดท้ายของแผ่นดินของพระเจ้าบนโลกนี้เริ่มต้นขึ้นแล้ว และวันหนึ่งพระองค์จะเสด็จกลับมาเพื่อทำสิ่งที่พระองค์ได้เริ่มต้นไว้ให้สำเร็จ

และในอีกด้านหนึ่ง สารของข่าวประเสริฐในพันธสัญญาใหม่นี้มี “ด้านเฉพาะบุคคล” โดยประกาศว่า ระยะสุดท้ายของแผ่นดินของพระเจ้าจะขยายไปสู่ความสำเร็จบริบูรณ์ในขณะที่พระเจ้าประทานความรอดแก่คนเหล่านั้นที่ต้อนรับและวางใจในพระเยซูในฐานะพระเมสสิยาห์ การปกครองของพระเจ้าเหนือโลกนี้ดำเนินต่อไปในขณะที่ข่าวประเสริฐสัมผัสจิตใจของคนทีเชื่อ และนำเขาเหล่านั้นเข้ามาสู่ความรอดที่พระเยซูได้กระทำให้สำเร็จแล้ว

ในหนังสือกิจการ คุณเห็นว่าใส่ใจในข่าวประเสริฐทั้งสองมิตินี้ ใน “ด้านวัตถุประสงค์” ท่านเน้นที่ความจริงต่าง ๆ ของพันธกิจยิ่งใหญ่ของพระเจ้าในด้านความรอดในพระคริสต์ ท่านบันทึกคำประกาศของคริสตจักรว่า พระเยซูได้สิ้นพระชนม์เพื่อความบาปของคนของพระองค์ พระองค์ได้ถูกทำให้เป็นขึ้นจากความตาย พระองค์ครองราชย์ ณ เบื้องขวาพระหัตถ์ของพระเจ้าพระบิดา และพระองค์จะเสด็จกลับมาอีกครั้งด้วยพระสิริ

เพื่อเป็นตัวอย่าง จงฟังคำเทศนาของเปโตรในวันเพ็นเทกอสต์ ตามที่ลูกาบันทึกไว้ในกิจการ 2:22-24:

พระเยซูแห่งนาซาเร็ธคือ ผู้ที่พระเจ้าทรงรับรองโดยปาฏิหาริย์ การอัศจรรย์ และหมายสำคัญต่างๆ...

ท่าน ได้จับพระองค์ไปประหารด้วยการตอกครีงที่ไม่มีกางเขน

แต่พระเจ้าทรงให้พระองค์เป็นขึ้นจากความตาย (กิจการ 2:22-24)

จงสังเกตว่า ข่าวประเสริฐที่เปโตรประกาศนั้นครอบคลุมความจริง “ด้านวัตถุประสงค์” ของชีวิต การสิ้นพระชนม์ และการคืนพระชนม์ของพระเมสสิยาห์

แต่ลูกาก็เน้นให้ใส่ใจใน “ด้านเฉพาะบุคคล” ของข่าวประเสริฐด้วย ในหลายโอกาส ท่านเน้นความสำคัญของการที่แต่ละคนต้องต้อนรับความจริงของพระคริสต์เป็นการส่วนตัว เพื่อให้ชีวิตรับการเปลี่ยนแปลง

เช่น บันทึกคำเทศนาของเปโตรในวันเพ็นเทกอสต์โดยลูกามีถ้อยคำต่อไปนี้ ในกิจการ 2:37-38:

เมื่อคนทั้งหลายได้ยินเช่นนี้ก็รู้สึกเสียดแทงใจยิ่งนักและกล่าวกับเปโตร และอัครทูตคนอื่น ๆ ว่า “พี่น้องเอ๋ย เราจะทำอย่างไร?”

เปโตรตอบว่า “พวกท่านทุกคนจงกลับใจใหม่ และรับบัพติศมาในพระนามของพระเยซูคริสต์

เพื่อรับการทรงอภัยโทษบาปของท่าน และพวกท่านจะได้รับพระวิญญาณบริสุทธิ์เป็นของประทาน

(กิจการ 2:37-38)

ข่าวประเสริฐของคริสเตียนเถื่อนลงไป ในจิตใจของผู้ที่ได้ยิน มันไม่ใช่แค่การ “ยอมรับ” ข้อมูลความจริง แต่เป็นการ “ต้อนรับ” พระผู้ช่วยให้รอดจากใจจริง โดยมีผลเปลี่ยนแปลงชีวิต

ตามที่ได้อ่านมาแล้ว

ศาสนศาสตร์ของชาวียุคศตวรรษแรกเชื่อว่าพระเมสสิยาห์จะสถาปนาอาณาจักรทางการเมืองในคราวเดียวกัน แต่พระเยซูและอัครทูตของพระองค์สอนว่า แผ่นดินของพระเมสสิยาห์ค่อย ๆ เติบโตขึ้น และขยายออกไปโดยคริสตจักร และด้วยชีวิตส่วนบุคคลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

นี่คือเหตุผลหนึ่งที่ดูน่าสนใจอย่างยิ่งต่อการกลับมาใหม่ของผู้ไม่เชื่อ โดยผ่านการประกาศข่าวประเสริฐ ท่านรู้ว่านี่คือหนทางที่แผ่นดินของพระเจ้าในยุคของพระเมสสิยาห์จะขยายออกไปทั่วทั้งโลก

เมื่อได้เห็นเค้าโครงของมุมมองในพันธสัญญาเดิมแล้ว เราควรพิจารณาแง่มุมที่สามของภูมิหลังทางศาสนศาสตร์ของกิจการ ซึ่งก็คือ รากฐานในพระกิตติคุณลูกา

พระกิตติคุณลูกา

เมื่อเราอ่านหนังสือกิจการ เราต้องระลึกเสมอว่า นี่คืองานเล่มที่สองในชุดงานเขียนสองเล่มจากลูกา ถึงเรโอฟีลัส ลูกาตั้งใจให้หนังสือทั้งสองเล่มถูกอ่านไปควบคู่กัน พระกิตติคุณของท่าน คือเรื่องราวส่วนแรก และหนังสือกิจการเป็นส่วนที่สอง ฉะนั้นเพื่ออ่านหนังสือกิจการ ได้อย่างถูกต้อง เราต้องเข้าใจว่าการดำเนินต่อจากเรื่องราวที่เริ่มต้นในพระกิตติคุณลูกาอย่างไร

พระกิตติคุณลูกาเตรียมเราให้เข้าใจข้อความของหนังสือกิจการในหลายวิธี แต่เพื่อวัตถุประสงค์ของเรา เราจะเน้นไปที่ประเด็นสำคัญเรื่องแผ่นดินของพระเจ้า ซึ่งปรากฏอยู่ในทั้งสองเล่ม ในพระกิตติคุณลูกา พระเยซูสถาปนารูปแบบและเป้าหมายสำหรับแผ่นดินของพระเจ้า และเตรียมอัครทูตของพระองค์ให้พร้อมที่จะสานต่องานของพระองค์หลังพระองค์เสด็จขึ้นสู่สวรรค์ ในหนังสือกิจการ พระเยซูเสด็จขึ้นสู่สวรรค์ และปล่อยให้อัครทูตของพระองค์ ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ ให้ดูแลการขยายแผ่นดินของพระองค์โดยผ่านข่าวประเสริฐ

เราจะพิจารณาสองวิธีที่พระกิตติคุณลูกาเตรียมแนวทางสำหรับพันธกิจการสร้างแผ่นดินของพระเจ้าสำหรับอัครทูตในหนังสือกิจการ หนึ่ง เราจะมองไปที่พระเยซูในฐานะพระองค์ผู้นำแผ่นดินนั้นมา และสอง เราจะสำรวจบทบาทของอัครทูตในการสานต่อเพื่อนำแผ่นดินของพระเจ้ามาหลังพระเยซูเสด็จขึ้นสู่สวรรค์แล้ว ให้เราเริ่มต้นที่พระเยซูในฐานะพระองค์ผู้นำแผ่นดินของพระเจ้ามา

พระเยซู

ตลอดทั้งพระกิตติคุณของท่าน ลูกาบรรยายลักษณะเฉพาะของพระเยซูว่า เป็นผู้เผยพระวจนะ ผู้ประกาศการมาถึงของแผ่นดินของพระเจ้า และเป็นกษัตริย์ที่นำแผ่นดินของพระองค์เข้าสู่อาณาจักรโดยการขึ้นสู่บัลลังก์ของแผ่นดินนั้น พระเยซูเองก็กล่าวถึงทั้งสองแนวคิดนี้ในหลายตอน เพื่อเป็นตัวอย่าง เราจะพิจารณาเพียงสองครั้งที่พระเยซูกล่าวถึงเรื่องนี้ในพันธกิจต่อสาธารณะของพระองค์

ด้านหนึ่ง ในลูกา 4:43 พระเยซูตรัสดังนี้เมื่อใกล้ถึงเวลาที่พระองค์เริ่มพันธกิจสาธารณะ:

“เราต้องประกาศข่าวประเสริฐเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าแก่เมืองอื่น ๆ ด้วยเพราะเราถูกส่งมาก็เพื่อเหตุนี้” (ลูกา 4:43)

ในอีกด้านหนึ่ง เมื่อพันธกิจสาธารณะของพระองค์จบลง ก่อนพระองค์เสด็จเข้ากรุงเยรูซาเล็มอย่างผู้พิชิต และได้รับการเทิดทูนในฐานะกษัตริย์ พระเยซูกล่าวคำอุปมา เรื่องเงินสิบมินาในลูกา 19:12-27 ในคำอุปมานี้ พระองค์อธิบายว่าแผ่นดินของพระเจ้าจะมาอย่างช้า ๆ อย่างไร ชาวิวส่วนใหญ่ในสมัยของพระองค์หวังในแผ่นดินที่จะมาถึงในทันทีทันใด และเพียบพร้อมทุกด้านด้วย แต่พระเยซูสอนว่าพระองค์กำลังนำแผ่นดินนั้นมาอย่างช้า ๆ เป็นลำดับขั้นตอน พระเยซูได้เริ่มต้นแผ่นดินนั้นแล้ว แต่พระองค์จะจากไปเป็นเวลานาน เพื่อรับการแต่งตั้งเป็นกษัตริย์ และพระองค์จะยังไม่ทำให้แผ่นดินของพระองค์สำเร็จบริบูรณ์จนกระทั่งพระองค์เสด็จกลับมาอีกครั้ง ให้เราฟังตอนต้นของคำอุปมาเรื่องเงินสิบมินาในลูกา 19:11-12:

พระองค์ตรัสคำอุปมาต่อไป เนื่องจากพระองค์เสด็จมาใกล้กรุงเยรูซาเล็มแล้ว และผู้คนคิดว่าอาณาจักรของพระเจ้าจะปรากฏทันที พระองค์ตรัสว่า “ชายคนหนึ่งมีราชตระกูลไปแดนไกลเพื่อรับการแต่งตั้งให้เป็นกษัตริย์ แล้วจะกลับมา (ลูกา 19:11-12)

ให้เราสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในที่นี้ พระเยซูกำลังจะเสด็จเข้ากรุงเยรูซาเล็ม และได้รับการประกาศให้เป็นกษัตริย์ แต่พระองค์ไม่ต้องการให้ประชาชนที่กักเอาว่าพระองค์จะสถาปนาตนเองเป็นผู้ปกครองโลกในขณะนี้ ตรงกันข้าม พระองค์จะจากไปเป็นเวลานาน เพื่อรับตำแหน่งกษัตริย์ของพระองค์ และจะเสด็จกลับมาเพื่อปกครองแผ่นดินของพระองค์บนโลกนี้ในอนาคต

และนี่คือสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในกรุงเยรูซาเล็ม พระเยซูถูกจับและถูกตรึง จากนั้น พระองค์ทรงเป็นขึ้นจากความตายและเสด็จขึ้นสู่สวรรค์ อันเป็นเวลาเวลาที่พระองค์ได้รับสถานะภาพกษัตริย์จากพระบิดา และพระองค์จำเป็นต้องเสด็จกลับมาเพื่อทำให้แผ่นดินของพระองค์สำเร็จบริบูรณ์

เมื่อเข้าใจแนวทางที่พระกิตติคุณลูกาสถาปนาพระเยซูในฐานะพระองค์ผู้นำแผ่นดินของพระเจ้ามา เราก็ควรหัน ไปสู่ประเด็นที่สอง ที่ถูกกำหนดไว้ในพระกิตติคุณเล่มนี้ นั่นคือ บทบาทของอัครทูตในการต่อ ยอดแผ่นดินของพระเจ้าโดยผ่านข่าวประเสริฐ

อัครทูต

ในคืนก่อนที่พระเยซูถูกตรึง พระองค์ตั้งอัครทูตของพระองค์ให้สานต่องานของพระองค์ในการนำแผ่นดินของพระเจ้าลงมา
จงฟังถ้อยคำของพระองค์ต่อเหล่าสาวกในลูกา 22:29-30:

เราขออำนาจหนึ่งให้แก่ท่าน
เหมือนที่พระบิดาทรงยกอำนาจหนึ่งให้เรา เพื่อท่านจะร่วมกันและดื่มที่โต๊ะของเราในอาณาจักรของเรา
และนั่งบนบัลลังก์ตัดสินชนอิสราเอลสิบสองเผ่า (ลูกา 22:29-30)

พระเยซูแต่งตั้งอัครทูตของพระองค์ให้เป็นผู้นำ และผู้พิพากษาในแผ่นดินของพระองค์ งานของพวกเขา
ซึ่งต้องพึ่งพาพระวิญญาณบริสุทธิ์ ก็คือการสานต่องานที่พระเยซูทิ้งไว้ให้พวกเขา โดยการประกาศข่าวประเสริฐเรื่องแผ่นดินของพระเจ้า
และขยายแผ่นดินนั้นให้ครอบคลุมไปทั่วโลก

เราจึงเห็นได้ว่าพระกิตติคุณลูกากำหนดว่าการเปิดตัวแผ่นดินของพระเจ้านั้นก็คือภารกิจหลักของพระเยซู
และพระองค์มอบหมายให้อัครทูตสานต่อภารกิจนี้หลังจากพระองค์เสด็จขึ้นสู่สวรรค์

และหนังสือกิจการก็ดำเนินต่อทันที จากจุดที่พระกิตติคุณลูกาจบลง กิจการเริ่มด้วยการที่ลูกาอธิบายว่า
หลังจากพระเยซูเป็นขึ้นจากความตายและก่อนพระองค์เสด็จขึ้นสู่สวรรค์ พระองค์ได้ใช้เวลาสอนบรรดาอัครทูต
ให้เราฟังคำบรรยายของลูกาในกิจการ 1:3-8:

พระองค์ทรงปรากฏแก่พวกเขาในช่วงสี่สิบวัน
และตรัสเกี่ยวกับอาณาจักรของพระเจ้า ครั้งหนึ่ง...พระองค์ทรงบัญชาพวกเขาว่า “อย่าออกจากกรุงเยรูซาเล็ม
แต่จงรอคอยของประทานที่พระบิดาของเราได้ทรงสัญญาไว้
...ไม่วันพวกท่านจะได้รับบัพติศมาด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์”
...พวกเขาจึงทูลถามพระองค์ว่า “พระองค์เจ้าข้า บัดนี้พระองค์จะทรงกอบกู้อาณาจักรอิสราเอลขึ้นมาใหม่หรือ?”
พระองค์ตรัสกับพวกเขาว่า “ไม่ใช่ธุระของพวกท่านที่จะรู้วันเวลาซึ่งพระบิดาทรงกำหนดไว้
ตามสิทธิอำนาจของพระองค์ แต่ท่านทั้งหลายจะได้รับฤทธิ์
อำนาจเมื่อพระวิญญาณบริสุทธิ์เสด็จมาเหนือพวกท่าน และพวกท่านจะเป็นพยานฝ่ายเราในกรุงเยรูซาเล็ม
และทั่วแคว้นยูเดียกับสะมาเรียจนถึงสุดปลายแผ่นดินโลก” (กิจการ 1:3-8)

นี่เป็นอีกครั้งหนึ่งที่พระเยซูหนุนใจผู้ที่ติดตามพระองค์ไม่ให้คาดหวังถึงแผ่นดินที่สำเร็จบริบูรณ์อย่างทันทีทันใด ตรงกันข้าม
พระองค์ยืนยันว่าบรรดาอัครทูตจะต้องรับผิดชอบในการสานต่อพันธกิจของพระองค์โดยการประกาศข่าวประเสริฐไปทั่วโลก
และนี่ก็คือสิ่งที่บรรดาอัครทูตได้กระทำในหนังสือกิจการ พวกเขาได้สร้างคริสตจักรขึ้น
อันเป็นรูปแบบยุคปัจจุบันของแผ่นดินของพระเจ้า และพวกเขานำข่าวประเสริฐแห่งแผ่นดินของพระเจ้าไปยังดินแดน และกลุ่มคนใหม่ ๆ
โดยขยายแผ่นดินของพระเจ้าจากเยรูซาเล็มไปยังยูเดีย ไปสู่สะมาเรีย และไปยังสุดปลายแผ่นดินโลก
ให้เราฟังว่าลูกาสรุปหนังสือกิจการอย่างไรใน 28:30-31:

ตลอดสองปีเต็ม เปาโลพักอยู่ในบ้านซึ่งเขาเช่าไว้ และต้อนรับคนทั้งปวงที่มาหาเขา เขาประกาศเรื่องอาณาจักรของพระเจ้า
และสอนเรื่ององค์พระเยซูคริสต์เจ้าอย่างกล้าหาญโดยไม่ถูกขัดขวาง (กิจการ 28:30-31)

ขอให้สังเกตว่า แทนที่จะกล่าวเพียงว่าเปาโลประกาศ “ข่าวประเสริฐ” ลูกากล่าวว่าเปาโลประกาศ “แผ่นดินของพระเจ้า” หนังสือกิจการจบลงเหมือนกับที่ได้เริ่มต้น โดยเน้นที่บทบาทของอัครทูตในฐานะผู้ขยายแผ่นดินของพระเจ้าบน โลกนี้ผ่านการประกาศของพวกเขา

เมื่อเราเข้าศึกษาหนังสือกิจการ เราต้องระลึกเสมอว่า ลูกาเขียนขึ้น โดยอิงภูมิหลังของท่านในพันธสัญญาเดิม และความเชื่อยุคศตวรรษแรกเกี่ยวกับแผ่นดินของพระเจ้าในพระคริสต์ และเราก็ต้องระลึกเช่นกันว่า หนังสือกิจการนั้นตามติดพระกิตติคุณลูกามา โดยรายงานว่างานของแผ่นดินของพระเจ้าที่เริ่มต้นผ่านทางพันธกิจของพระคริสต์ถูกสานต่ออย่างไรโดยอัครทูต และคริสตจักรยุคแรก ด้วยการพึ่งพาการทรงนำของพระวิญญาณบริสุทธิ์

สรุป

ในบทเรียนนี้ เราได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้เขียนหนังสือกิจการ เราได้อภิปรายถึงบริบททางประวัติศาสตร์ และเราได้สำรวจภูมิหลังทางศาสนศาสตร์ของหนังสือเล่มนี้ การคิดถึงรายละเอียดเหล่านี้เมื่อศึกษาหนังสือกิจการจะช่วยให้เราค้นพบความหมายดั้งเดิมและประยุกต์ใช้ในชีวิตของเราได้อย่างเหมาะสม

เมื่อศึกษาบทเรียนชุดนี้ต่อไป เราจะเห็นว่าภูมิหลังของกิจการได้เปิดประตูความเข้าใจอย่างมากมายอดเข็มนี้อย่างไร เราพบว่าบันทึกเกี่ยวกับคริสตจักรยุคแรกที่ถูกใจให้เขียนนั้น ได้นำเรอโอฟิลัส และคริสตจักรยุคแรกไปสู่การรับใช้พระคริสต์อย่างสัตย์ซื่อได้อย่างไร และเราก็จะเห็นว่าหนังสือกิจการให้คำแนะนำที่สำคัญอย่างสูงยิ่งแก่คริสตจักรทุกวันนี้ด้วย ในขณะที่เรายังคงประกาศข่าวประเสริฐแห่งแผ่นดินของพระเจ้าในโลกของเราต่อไป

วิทยากร

ดร. ฮานส์ เอฟ ไบเออร์ (ผู้ดำเนินรายการ) เป็นศาสตราจารย์ด้านพันธสัญญาใหม่และประธานภาควิชาพันธสัญญาใหม่ที่วิทยาลัยพระคริสตธรรมลัทธิเวอเนนท ในเมืองเซนต์หลุยส์ รัฐมิสซูรี ดร. ไบเออร์ได้รับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตและศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากวิทยาลัยพระคริสตธรรมแอชลันด์ และได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยอเบอร์ลิน ในสกอตแลนด์ ดร. ไบเออร์ ซึ่งกำเนิดและเติบโตในเยอรมนี เป็นอาจารย์สอน ณ วิทยาลัยพระคริสตธรรมเยอรมนีที่เมืองเกียสเซน ที่นั่น ท่านได้ก่อตั้งคริสตจักรแห่งหนึ่งขึ้น และเป็นศิษยาภิบาลร่วม ท่านบรรยายและเทศนาอย่างสม่ำเสมอทั่วประเทศสหรัฐ และในยุโรป และได้ตีพิมพ์เอกสาร ความเรียง พจนานุกรม บทความ และอรรถาธิบายจำนวนมาก ทั้งในภาษาอังกฤษ และภาษาเยอรมัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับพระกิตติคุณและหนังสือกิจการ นอกจากนี้ ท่านยังเป็นผู้เขียนหนังสือ “ศาสนศาสตร์ของมาระโก: พลวัตระหว่างคริสต์ศาสนศาสตร์และความเป็นสาวกแท้” (A Theology of Mark: The Dynamic Between Christology and Authentic Discipleship (P&R, 2012))

อภิธานศัพท์

อัคราัม—อัครบิดาในสมัยพันธสัญญาเดิม บุตรของเทราห์ บิดาของชนชาติอิสราเอล ผู้ที่พระเจ้ากระทำพันธสัญญาด้วยในปฐมกาล 15 และ 17 โดยสัญญาจะให้ท่านมีลูกหลานมากมายและได้รับแผ่นดินพิเศษ

อาร์มภทต่อต้านมูมมอองของมาร์ซิออน—อาร์มภทเก่าแก่เพื่อนำเข้าสู่พระกิตติคุณ (ประมาณ ค.ศ. 160-180) ซึ่งกำหนดความเป็นผู้เขียน และให้รายละเอียดด้านชีวประวัติของผู้เขียนพระกิตติคุณ

แนวคิดเรื่องวันสิ้นโลก/ผู้นิยมแนวคิดเรื่องวันสิ้นโลก—ชื่อที่หมายถึงบางนิกายของศาสนาฮิวาในศตวรรษแรก ที่คาดหมายว่าพระเจ้าจะแทรกแซงอย่างรวดเร็วและเด็ดขาดเพื่อทำลายศัตรูของพวกเขาและสถาปนายุคที่จะมาถึง

เคลเมนต์แห่งอเล็กซานเดรีย—(ประมาณ ค.ศ. 150-215) บิดาแห่งคริสตจักรยุคแรก และนักเขียนจากเมืองอเล็กซานเดรีย

ดาวิด—กษัตริย์พระองค์ที่สองของอิสราเอลในพันธสัญญาเดิม ผู้ได้รับพระสัญญาว่าบุตรของท่านจะนั่งบนบัลลังก์ และครองราชย์ตลอดกาล

“ยูอันเจเลียน คาทา โยฮันน์” (“euangelion kata Ioannan”)—วลีภาษากรีก (ถ่ายถอดเสียง) หมายถึง “พระกิตติคุณ โดยยอห์น”

“ยูอันเจเลียน คาทา ลูกัน” (“euangelion kata Loukan”)—วลีภาษากรีก (คำถอดเสียง) หมายถึง “พระกิตติคุณ โดยลูกา”

ยูเซเบียส—(ค.ศ. 263-340) นักประวัติศาสตร์คริสเตียนยุคแรก ผู้เขียน “ประวัติศาสตร์คริสตจักร” (Ecclesiastical History)

โจซีฟัส—(ค.ศ. 37-ประมาณ 100) นักประวัติศาสตร์ชาวฮิวสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 1 ผู้เขียน “โบราณกาล” (Antiquities)

“คราติสเท/คราติสโตส” (“kratiste/kratistos”)—คำภาษากรีก (ถ่ายถอดเสียง) แปลว่า “ที่เคารพยิ่ง” ใช้กับบุคคลผู้มีเกียรติสูงสุด บางครั้งใช้เพื่อเรียกผู้ว่าการจากโรม เป็นคำที่ลูกาใช้ในพระกิตติคุณของท่าน และในหนังสือกิจการ เมื่อกล่าวถึงเซโอฟีลัส

ลูกา—ผู้เขียนพระกิตติคุณเล่มที่สาม และหนังสือกิจการ เป็นชาวต่างชาติที่กลับใจมาเป็นคริสเตียน และเป็นหนึ่งในเพื่อนร่วมงานของเปาโล เชื่อกันว่าท่านเป็นแพทย์

โมเสส—ผู้เผยพระวจนะ และผู้นำการปลดปล่อยอิสราเอลในพันธสัญญาเดิม ผู้นำคนอิสราเอลออกจากอียิปต์ บุรุษที่พระเจ้ากระทำ “พันธสัญญาต้นธรรมบัญญัติ” กับชนชาติผ่านท่าน และผู้สถาปนา “บัญญัติ 10 ประการ” และ “หนังสือพันธสัญญา” ต่อชาวอิสราเอล และยังได้ปรากฏตัวพร้อมกับเอลียาห์ เมื่อพระเยซูทรงจำแลงพระกาย

เอกสารมูราโทเรียน (ที่หลงเหลือ) (Muratorian Fragment)—เอกสารเก่าแก่ที่สุดเท่าที่รู้จัก ซึ่งบรรยายเนื้อหาของหนังสือในพันธสัญญาใหม่ที่คริสตจักรพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของสารบบพระคัมภีร์ เขียนในช่วงปี ค.ศ. 170-180

เนโร—จักรพรรดิโรมจากปี ค.ศ. 54-68 ผู้ข่มเหงคริสเตียน โทษคริสเตียนว่าเป็นผู้ทำให้เกิดเพลิงไหม้กรุงโรมในปี ค.ศ. 64 และเป็นผู้ประหารเปาโล (ตามข้อมูลที่สืบทอดมา)

ปาปิรัส 75 (Papyrus 75)—เอกสารยุคแรกอันประกอบด้วยหลายส่วนจากพระกิตติคุณลูกา และยอห์น น่าจะถูกคัดลอกระหว่าง ค.ศ. 175 และ ค.ศ. 200

ฟาริสี—นิกายหนึ่งของศาสนายิวจากศตวรรษแรก เป็นที่รู้จักเพราะความเคร่งครัดในการถือรักษาธรรมบัญญัติ เชื่อเรื่องการคืนชีพในอนาคต แต่ก็เชื่อว่าพระเจ้าจะไม่แทรกแซงจนกว่าอิสราเอลจะเชื่อฟังธรรมบัญญัติอย่างแท้จริง

โรม—นครหลวงของจักรวรรดิที่ใหญ่ และมีอำนาจที่สุดของโลกในสมัยพันธสัญญาใหม่ เมืองที่เปาโลถูกจำคุกเป็นเวลาสองปีและประกาศข่าวประเสริฐอย่างกล้าหาญโดยไม่ถูกขัดขวาง

เซอฟีลัส—บุคคลที่ลูกาเขียนพระกิตติคุณ และหนังสือกิจการไปให้

นิกายหัวรุนแรง (Zealots)—นิกายของศาสนายิวในศตวรรษแรก ที่เชื่อว่าพระเจ้าจะเริ่มยุคที่จะมาถึง ก็ต่อเมื่อชาวยิวลุกขึ้นต่อสู้ด้านการทหารกับผู้ปกครองชาวโรม